

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد بین الملل فرشتگان

مؤسسه انتشارات علمی
دانشگاه صنعتی شریف

مقدمه‌ای بر

زبان اشارهٔ ایرانی

(اشارانی)

فرزانه سلیمان بیگی
اردوان گیتی
دکتر سارا سیاوشی
دکتر مینو عالمی

زبان اشاره ایرانی یکی از زبان‌های اشاره در جهان و یکی از زبان‌های ایرانی است که همچون همه زبان‌های طبیعی و انسانی، در اصل، برای رفع نیازهای ارتباطی روزمره افراد شکل گرفته است. این زبان در طول قرن‌ها و دوره‌های مختلف تاریخی در جامعه ناسنوای ایران حضور داشته، پیشرفت کرده و تغییر و تحول یافته است. هدف از تهیه و تدوین این کتاب، آموزش مقدماتی زبان اشاره ایرانی به علاقمندانی است که می‌خواهند با جامعه ناسنوای ایران کار کنند و تعامل اجتماعی داشته باشند. در این کتاب، کوشیده‌ایم تا رایج‌ترین اشاره‌ها و جملات گردآوری و آموزش داده شود. در پایان هر درس، تمرین‌ها و فعالیت‌هایی برای زبان‌آموزان طراحی شده است تا بتوانند آموخته‌های هر درس را بهتر و کاربردی‌تر بیاموزند.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۸-۲۶۹-۸

ISBN: 978-964-208-269-8

9 789642 082698

مقدمه‌ای بر

زبان اشارهٔ ایرانی

(اشارانی)

فرزانه سلیمان‌بیگی

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین‌الملل فرشتگان

اردوان گیتی

دانشگاه گلودت، واشینگتن دی - سی

دکتر سارا سیاوشی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین‌الملل فرشتگان

دکتر مینو عالمی

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد بین‌الملل فرشتگان

مؤسسه انتشارات علمی
دانشگاه صنعتی شریف

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد بین الملل فرشتگان

مؤسسه انتشارات علمی
دانشگاه صنعتی شریف

زبان اشاره ایرانی (اشارانی)

تألیف: فرزانه سلیمان بیگی (مدرس زبان اشاره ایرانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین الملل فرشتگان)، آردوان گیتی (مدرس دانشگاه گلودیت، واشینگتن دی سی)، سارا سیاوشی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین الملل فرشتگان)، مینو عالمی (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب و عضو قطب علمی طراحی، رباتیک و اتوماسیون دانشگاه صنعتی شریف)

ویراستار: مؤلفان

طراح و تصویرگر جلد: دکتر نسرین اسماعیلی (عضو هیئت علمی گروه هنر دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین الملل فرشتگان)

ناشر: مؤسسه انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰

بها: ۷۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مؤسسه انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است.

ISBN 978-964-208-269-8

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۸-۲۶۹-۸

آماده سازی کتاب را مؤلفان انجام داده اند.

تلفن: ۰۲۱-۶۶۱۶۴۰۷۰-۶۶۱۶۴۰۷۲-۶۶۱۶۴۰۷۳-۶۶۱۶۴۰۷۴

فروش اینترنتی: book.sharif.ir

دفتر مرکزی: خیابان آزادی- دانشگاه صنعتی شریف

پست الکترونیکی: publishing@sharif.ir

موضوع: *Iranian Sign Language	سرشناسه و نام پدیدآور: زبان اشاره ایرانی (اشارانی) / فرزانه سلیمان بیگی... (و دیگران)؛
ناشنوایان - ایران - روش های ارتباطی	مشخصات نشر: تهران، دانشگاه صنعتی شریف، مؤسسه انتشارات علمی، ۱۴۰۰
Deaf-Iran - Means of communication	مشخصات ظاهری: ۱۵۸ص: مصور، جدول، نمودار
شناسه افزوده: سلیمان بیگی، فرزانه، ۱۳۶۵	شابک: 978-964-208-269-8
شناسه افزوده: دانشگاه صنعتی شریف، مؤسسه انتشارات علمی	وضعیت فهرست نویسی: فیا
شناسه افزوده:	یادداشت: فرزانه سلیمان بیگی، آردوان گیتی، سارا سیاوشی، مینو عالمی
Sharif University of Technology. Institute of Scientific Publications	یادداشت: کتاب نامه
رده بندی کنگره: HV۲۴۷۴/۵	یادداشت: نمایه
رده بندی دیویی: ۴۱۹/۸۱	موضوع: زبان اشاره ایرانی
شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۵۸۱۲۹	
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا	

تشکر و قدردانی

از جناب آقای دکتر علی مقداری بنیانگذار و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی – واحد بین الملل فرشتگان که با پیشنهادات و راهنمایی‌های ارزنده خود برای تألیف و چاپ این کتاب نویسندگان را تشویق، یاری و حمایت کردند صمیمانه سپاسگزاریم. راهنمایی‌ها و حمایت‌های ایشان در تمام مراحل تألیف و تولید کتاب از آغاز تا پایان کار باعث دلگرمی ما بود. از دانشجویان ناشنوی واحد بین الملل فرشتگان، خانم نیلوفر محمدعلی نژاد و آقای طارق عبیات که با صبر و حوصله و با اشتیاق در جلسات تهیه عکس و فیلم ما را همکاری کردند، بسیار متشکریم. از خانم دکتر نسرین اسماعیلی برای طراحی هنرمندانه جلد کتاب صمیمانه تشکر می‌کنیم. همچنین از خانم زهرا بابایی‌پور، هنرمند عکاس ناشنوا که کار فیلمبرداری از اشاره‌ها را بر عهده داشت سپاسگزاریم. بی‌شک بدون همیاری و حمایت‌های بی‌دریغ این عزیزان، تألیف و تهیه کتاب حاضر امکان‌پذیر نبود.

گروه مؤلفان

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱۱	درس اول - هجی دستی و الفبای باغچه‌بان
۲۱	درس دوم - اعداد
۳۹	درس سوم - معرفی و احوال‌پرسی
۵۱	درس چهارم - روز، ماه، سال
۵۹	درس پنجم - اشاره‌های پرسشی
۶۷	درس ششم - خانواده و آشنایان
۷۵	دورهٔ درس‌های پیشین (درس‌های ۱ تا ۶)
۸۱	درس هفتم - معاشرت
۸۸	درس هشتم - عبادت و فعالیت‌های مذهبی
۱۰۰	درس نهم - بیان احساسات
۱۰۹	درس دهم - سلامتی و ایمنی
۱۲۳	درس یازدهم - آب و هوا و طبیعت
۱۳۲	درس دوازدهم - مشاغل و محیط کار
۱۴۲	دورهٔ درس‌های پیشین (درس‌های ۷ تا ۱۲)
۱۴۶	فهرست منابع
۱۴۷	نمایه اشاره‌های کتاب

مقدمه

زبان اشاره ایرانی (اشارانی) یکی از زبانهای رایج در کشور ایران و بنابراین یک میراث ملی است که علیرغم این حقیقت، تاکنون همواره نادیده انگاشته شده است. دلایل مختلفی بر این امر، یعنی نادیده ماندن و مغفول ماندن این زبان می‌توان برشمرد. از جمله این دلایل می‌توان کمبود مطالعات زبانشناسی در حوزه زبان اشاره و مطالعات جامعه‌شناختی درباره جامعه ناشنوا را نام برد. گمان رایج تاکنون چنین بوده که فقط گفتار و نوشتار در ارتباطات انسانی ارزشمند است و زبان اشاره تنها وسیله‌ای کمک آموزشی است. اما زندگی و تعامل اجتماعی با ناشنوایان و مطالعات زبانشناسی حقیقت دیگری را نشان می‌دهد: زبان اشاره ایرانی یک زبان کامل و مستقل است که نیازهای ارتباطی روزمره و نیازهای آموزشی ناشنوایان را به خوبی پاسخ می‌دهد. از سوی دیگر، درست همانطور که هر جامعه‌ای هویت فرهنگی و زبانی خود را دارد، جامعه ناشنوای ایران نیز زبان اشاره ایرانی را بخشی از هویت فرهنگی خود می‌داند و به آن افتخار می‌کند. گرچه هیچ‌گاه آمار دقیقی از جمعیت ناشنوای ایران ارائه نشده است، اما بنا آمارهای غیررسمی تا حدود یک میلیون نفر ناشنوا در ایران زندگی می‌کنند که از زبان اشاره برای رفع نیازهای ارتباطی روزمره خود استفاده می‌کنند.

کتاب حاضر، از اولین تلاش‌ها برای آموزش و معرفی زبان واقعی جامعه ناسنوی ایران است. تاکنون این زبان تنها سینه به سینه در خانواده‌هایی که اعضای ناسنوا داشته‌اند، به اعضای دیگر منتقل می‌شده است و هیچ دوره آموزشی و کتاب و مواد آموزشی دیگر برای آن وجود نداشته است. گرچه تلاشهایی با این عنوان انجام شده است و به طور مثال فرهنگ لغات اشاره از سوی دانشگاه علوم بهزیستی و کتابهایی برای کودکان از سوی سازمان آموزش و پرورش استثنایی منتشر شده است. اما این تلاشها و این کتابها تنها اشاره‌های مجزا را نشان داده و معرف واقعیت زبان اشاره رایج در میان ناسنویان نبوده‌اند. از سویی، بر اساس روشهای آموزش زبان و با هدف آموزش ارتباط تألیف نشده بودند. به همین دلیل، کار آموزش به افراد خارج از خانواده ناسنویان اغلب چندان موفقیت آمیز نبوده است.

یکی از اهداف تألیف این کتاب، نظام‌مند کردن آموزش زبان اشاره ایرانی در کشور، به خصوص برای افرادی است که شغل مترجمی زبان اشاره را پیش رو دارند. تاکنون توجهات به مترجمی زبان اشاره در ایران به عنوان شغلی رسمی که نیاز به آموزشهای تخصصی داشته باشد، نبوده است و مترجمان تنها به مدد تجربه وارد این کار می‌شدند. اما با تأسیس رشته دانشگاهی مترجمی زبان اشاره ایرانی برای اولین بار در کشور، که به پیشنهاد واحد بین‌الملل فرشتگان در دانشگاه آزاد اسلامی راه‌اندازی شده است، نیاز به مواد آموزشی دانشگاهی برای این رشته بیش از پیش احساس می‌شود. کتاب حاضر می‌تواند آغازی برای پر کردن خلأهای آموزشی در این حوزه باشد. با دانستن این امر که کتاب حاضر اولین تجربه در تألیف کتاب آموزشی زبان اشاره است که برپایه اصول ارتباطی زبان در یادگیری زبان دوم تهیه شده است، گروه مؤلفان همزمان که خرسند است افتخار خود را از ارائه این کتاب به علاقمندان اعلام نماید، از سوی دیگر به محدودیتها و نواقص احتمالی نیز آگاه است. قدم اول همواره نقصها و ناکارآمدی‌هایی خواهد داشت که امید است در قدمهای بعدی برطرف شود.

زبان اشاره ایرانی چیست؟

هر زبان اشاره یک زبان دیداری - حرکتی و غیرآوایی است که در اصل زبان طبیعی جامعه ناسنواست. زبانهای اشاره دنیا زبانهایی طبیعی و مستقل هستند که به زبان گفتاری جامعه خود وابسته نیستند. زبانهای اشاره بسیاری در جهان وجود دارد که با یکدیگر بسیار تفاوت دارند. از جمله می توان زبان اشاره ایرانی (اشارانی)، زبان اشاره استرالیایی (Auslan)، زبان اشاره آمریکایی (ASL)، زبان اشاره ژاپنی (JSL)، زبان اشاره برزیلی (Libras)، زبان اشاره ترکی (TİD) و... را نام برد. در هر کشور و منطقه از جهان زبان اشاره و فرهنگ ناسنویان مخصوص به آن کشور وجود دارد. زبان اشاره یک منطقه از جهان عموماً برای ناسنویان و گویشوران یک زبان اشاره دیگر قابل درک نیست. این زبانها را به عنوان زبان دوم می توان آموخت، چنانچه هدف اصلی کتاب حاضر نیز چنین است.

زبان اشاره ایرانی زبان طبیعی و رایج میان ناسنویان ایران است و برخلاف تصور رایج، کسی این زبان را ابداع نکرده است بلکه به طور خودجوش در جوامع ناسنویان ایران در طول قرن ها شکل گرفته است. این زبان هم واژگان و هم دستور زبانی مستقل از زبان فارسی دارد. درباره تاریخ این زبان تا پیش از تأسیس مدرسه باغچه بان در دهه ۱۳۳۰ اطلاع دقیقی در دست نیست. ولی می دانیم همواره ناسنویان در ایران حضور داشته و زندگی کرده اند و همواره مراکزی مثل قهوه خانه ها و بازارها و زورخانه ها محل جمع شدن و ارتباطات اجتماعی ناسنویان بوده است. بنابراین طبیعی است که زبان اشاره ایرانی هم در طول قرن ها در ایران وجود داشته است. این زبان دارای گونه های متفاوتی براساس تجمعات مختلف ناسنویان است. در بعضی استان های ایران این تفاوت گونه بیشتر از استانهای دیگر است. البته این تنوع گونه ها مانع از امکان ارتباط ناسنویان ایران با یکدیگر نیست و ناسنویان سراسر ایران حرف یکدیگر را به خوبی متوجه می شوند. گاهی ممکن است یک اشاره در یک منطقه به گونه ای و در منطقه و استان دیگر به گونه ای دیگر ادا شود. درست مانند زبانهای گفتاری که ممکن است لهجه ها و گویشهای متفاوت داشته باشند.

یک تفاوت زبانهای اشاره با زبانهای گفتاری موجود در یک جامعه این است که زبانهای اشاره گونه نوشتاری ندارند و ناشنوایان باید نظام نوشتاری زبان رسمی کشور را برای رفع نیازهای خود بیاموزند و به کار ببرند. البته می‌دانیم که بسیاری از زبان‌های گفتاری ایران نیز همین وضعیت را دارند و از این جهت این ویژگی مختص گویش‌وران زبان اشاره نیست. ناشنوایان نیز درست مانند گویش‌وران زبانهای ترکی، لکی، کردی، بلوچی و... در مدرسه و زمان سوادآموزی خط فارسی را می‌آموزند و زبان اول خود را تنها در گونه شفاهی استفاده می‌کنند.

برخلاف افراد شنوا که همگی تقریباً یک مسیر مشخص را در فراگیری زبان مادری خود طی می‌کنند، نحوه فراگیری زبان اشاره در ناشنوایان متفاوت است و این امر باعث به وجود آمدن گونه‌های متفاوت زبان اشاره در ایران شده است. گویش‌وران اصلی زبان اشاره ممکن است گروه‌های مختلفی را تشکیل دهند، مثلاً گروهی که والدین یا خواهر و برادر ناشنوا دارند و از بدو تولد در معرض زبان اشاره بوده‌اند، گروهی که والدین شنوا دارند و زبان اشاره را در جمع کودکان ناشنوا، خارج از خانه یاد گرفته‌اند و گروهی که زبان اشاره را پس از دوران کودکی آموخته‌اند. از آنجا که مهارت زبانی این گروه‌ها با هم تفاوت دارد، زبان اشاره در هر کدام از این گروه‌ها ویژگی‌های خاصی دارد و در رفتارهای زبانی آنها تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود. البته تعداد گروه اول در مقایسه با گروه‌های دیگر بسیار کمتر است (تنها حدود ۱۰ درصد ناشنوایان در خانواده ناشنوا به دنیا آمده‌اند)^۱. همچنین از آنجایی که اغلب ناشنوایان زبان اشاره را نه در محیط خانواده، بلکه در مراکز آموزشی یا محله‌های تجمع ناشنوایان فرا می‌گیرند، و از آنجا که در ایران مدارس و مراکز مختلفی برای اجتماع ناشنوایان وجود دارد، گونه‌های مختلف زبان اشاره در هر مدرسه و مرکز شکل می‌گیرد. بسیار رایج است که اگر از ناشنوایان پرسیم چرا برای یک مفهوم مثلاً دو یا چند اشاره وجود دارد، پاسخ بدهند که هر کدام از این اشاره‌ها در یک مدرسه جداگانه شکل گرفته‌اند.

¹ Mitchell R. E. Karchmer M. A. (2004).

ویژگی‌های زبان اشاره ایرانی

اشارات در زبان اشاره از ترکیب چهار عنصر ساخته میشوند: شکل پنجه دست، جهت پنجه، نوع حرکت دست و محل قرارگیری یا حرکت دست. هر واژه در این زبان با این چهار عنصر تعریف می‌شود. اگر هر کدام از این عناصر تغییر کند، یا اشاره بی معنا می‌شود یا معنای جدیدی می‌گیرد. علاوه بر دست‌ها که پایه تشکیل اشارات دستی زبان هستند، علائم غیردستی نیز در شکل‌دهی به اطلاعات زبانی اهمیت بسیار دارند. بدون توجه به علائم غیر دستی بسیاری از اطلاعات مربوط به دستور زبان اشاره همچون ترتیب کلمات، جملات پایه و پیرو و جملات شرطی را نمی‌توان بیان کرد. در زبان اشاره ایرانی یکی از کاربردهای حالت چهره به خصوص نیمه بالایی چهره را در مورد سؤالی کردن جمله می‌بینیم. در واقع در بسیاری موارد تنها نشانه‌ای که سؤالی بودن جمله را به مخاطب می‌رساند، حالت چهره است که در این حالت چشمها کوچک‌تر از حالت عادی است، سر اندکی کج و به جلو و ابروها بالا یا به صورت اخم درمی‌آید.

در جملات شرطی نیز حالت صورت به خصوص چشمها و ابروها اهمیت دارد. برای گفتن جمله پیرو در جملات شرطی ابروها بالا رفته و سر کمی به عقب و جلو حرکت می‌کند و سپس برای بیان جمله پایه حالت سر و چهره به حالت خنثی برمی‌گردد.

علائم غیردستی در حوزه واژگان زبان اشاره نیز از اهمیت برخوردارند. همراه با اشارات مربوط به تقریباً تمام صفت‌ها در زبان اشاره ایرانی حالت خاص لبها و چشمها وجود دارد. اشارات **خوشحال**، **ناراحت**، **قوی** و **ضعیف**، همچنین مزه‌ها مانند **ترش**، **شور**، **شیرین** و **تلخ** هیچگاه بدون تغییر در حالت چهره گفته نمی‌شوند. تغییرات حالت چهره در مورد این اشاره‌ها، یک سبک شخصی و اختیاری نیست بلکه جزء واژگانی آن اشاره است و نمی‌توان آن را کنار گذاشت.

همچنین قید و صفت در زبان اشاره با درجات مختلف بیان می‌شود. درجهٔ مختلف تولید یک اشاره هم در حالت چهره نمایان می‌شود و هم در سرعت تولید اشارهٔ دستی. به طور کلی زبان اشاره زبانی درجه‌مند است. به این معنا که مفاهیمی که درجه‌مند هستند در فرم اشارات هم به صورت درجه‌مند بیان می‌شوند. برخلاف زبان فارسی که در آن برای درجه‌های مختلف یک مفهوم ممکن است واژه‌های متفاوتی وجود داشته باشد.

زبان اشاره بر خلاف زبان فارسی و دیگر زبانهای گفتاری مقید به ترتیب زمانی واژگان نیست. این زبان به علت قابلیت‌های تولید هم‌زمان دو دست به اضافهٔ علائم غیر دستی بر خلاف زبانهای گفتاری محدود به ترتیب خطی - زمانی نیست. مفاهیمی که در زبان گفتاری به صورت متوالی بیان می‌شوند در زبان اشاره می‌توانند به صورت هم‌زمان ادا شوند. همچنین بعضی اجزا مانند قید، فرای توالی زمانی هستند.

ویژگی دیگر این زبان خصلت بصری- فضایی آن است. استفاده از فضای اطراف بالای تنهٔ انسان در این زبان منشأ دستور زبان است. مثلاً تطابق اغلب افعال با فاعل و مفعول یا فاعل و پذیرنده تنها از طریق جهت حرکت دست در فضا مشخص می‌شود و به این ترتیب در دو جملهٔ «کتاب را به او دادم» و «کتاب را به من دادی» تنها جهت حرکت دست در اشارهٔ **د/دن** متفاوت است. در اولی حرکت دست از گوینده به سمت سوم شخص و در دومی از دوم شخص به سمت گوینده است.

تأثیر زبان فارسی بر زبان اشاره ایرانی

بر اثر تماس یک زبان اشاره مثل زبان اشارهٔ ایرانی و یک زبان گفتاری مثل فارسی، زبان اشاره از زبان گفتاری تأثیر می‌پذیرد. این تأثیرپذیریها به صورتهای مختلفی در زبان اشاره نمود پیدا می‌کنند که یکی از آنها الفبای باغچه‌بان است. منظور از الفبای باغچه‌بان مجموعه‌ای از اشارات است که برای حروف الفبای فارسی ابداع شده است. همچنین وجود مفاهیم وام گرفته از زبان

گفتاری، الگوهای حرکات دهان و تأثیرات دستور زبانی از دیگر نتایج تماس یک زبان اشاره با یک زبان گفتاری است. بسیاری از ناشنوایان ایرانی، هنگام تولید هر اشاره، الگوی فارسی واژه‌ها را نیز با دهان ادا می‌کنند و گاهی در ادای واژه به فارسی، آن را بدون آوا ولی اغراق‌شده‌تر از فارسی‌زبانان می‌گویند. البته باید دانست که میزان تأثیر فارسی بر زبان افراد ناشنوا در مناطق مختلف و در میان افراد مختلف فرق دارد. در گروههایی که کمتر تحت تأثیر زبان فارسی هستند، الگوی دهانی واژه فارسی هم بسیار کمتر دیده می‌شود. همچنین در مناطقی از ایران که زبان رایج گفتاری فارسی نباشد، گاهی می‌بینیم که الگوی لبی همراه با یک اشاره، الگوی حرکت لب یک واژه غیرفارسی (کردی، ترکی و...) است.

همچنین ذکر یک نکته حائز اهمیت است و آن اینکه زبان فارسی برای بسیاری از ناشنوایان زبان دوم آنها محسوب می‌شود و زبان اشاره ایرانی زبان اصلی و زبان اول آنان است. بیشتر افراد شنوا که به واسطه شغل خود در جامعه ناشنوا حضور دارند، و تنها اشارات را به صورت تک به تک یاد گرفته‌اند، هنگام استفاده از آن اشارات، مطابق با دستور زبان فارسی اشاره می‌کنند. این نوع نظام آموزشی که حاصل تلفیق اشارات زبان اشاره ایرانی و دستور زبان فارسی است، به نام فارسی / اشاره‌ای نامیده شده و تا سالیان طولانی گمان می‌شد که زبان ناشنوایان ایران چنین است. اما مطالعات دهه اخیر نشان داده که همانطور که کانال ارتباطی در این زبان با زبانهای گفتاری متفاوت است، دستور زبان متفاوتی نیز دارد.

ساختار کتاب

این کتاب از دوازده درس و دو فصل مرور و تمرین تشکیل شده است. درسهای اول و دوم به آموزش الفبای باغچه‌بان و اعداد اختصاص داده شده است و برای هر کدام از درسهای بعدی یکی از موضوعات اولیه ارتباط اعم از سلام و احوالپرسی، گفتگو درباره خانواده، سلامتی، شغل و... انتخاب شده است. برای ترتیب دادن این موضوعات به دو مسئله توجه شده است: اول آنکه این دوازده موضوع درواقع از اولین و پرکاربردترین موضوعات گفتگو، هم در فرهنگ ایرانی و هم

در فرهنگ ناشنویان ایران است. دوم آنکه دانستن اشاره‌های بعضی موضوعات درواقع پیش‌نیاز موضوعات بعدی است. مثلاً دانستن اشاره‌های اعضای خانواده کمک می‌کند که جملات گفتگو درباره موضوعات سلامت یا معاشرت راحت‌تر شکل بگیرد. بر این اساس این ترتیب برای دروس انتخاب شده است. همچنین در انتخاب جملات و اشارات زبان اشاره ایرانی تلاش شده است رایج‌ترین جمله‌ها و اشاره‌ها که روزانه در جامعه ناشنوای ایران به کار می‌رود، معرفی و آموزش داده شود. در هر درس چند جمله کامل با تصویر مربوط به ادای آن جملات نشان داده شده است که معلمان باید در کلاس شیوه تولید آن جملات را با زبان‌آموزان تمرین کنند. همچنین ترجمه فارسی جمله بالای تصویر آمده است تا از این طریق تفاوت دستور زبان اشاره با دستور زبان فارسی مشخص شود.

متناسب با موضوع هر درس، اشاره‌های دیگری نیز به صورت جدا با تصویر معرفی شده‌اند. توصیه می‌شود، بر اساس الگوی جمله ارائه شده، تک تک اشاره‌های دیگر هر درس در جمله به کار برده شده و معلم از زبان‌آموزان بخواهد که با این اشارات جملات جدیدی تولید کنند. به این ترتیب دستور و نحو جملات اشاره در کلاس تمرین می‌شود. به معلمان اکیداً توصیه می‌شود تفاوت دستور زبان فارسی با ترتیب اشارات در زبان اشاره ایرانی را آموزش دهند. البته از آنجایی که این کتاب بیشتر ارتباط محور است، بخش مجزایی برای آموزش دستور زبان در نظر گرفته نشده است و همانطور که گفته شد با نشان دادن جمله فارسی بالای تصاویر مربوط به هر جمله به طور تلویحی دستور زبان نشان داده شده است. همچنین مواردی از دستور زبان اشاره، مثل حالت چهره درجایی که لازم بوده توضیح داده شده است. در پایان هر درس تمرین‌هایی برای یادآوری اشارات آن درس و همچنین فعالیت‌هایی برای گفتگوی بیشتر در کلاس طراحی شده است که زبان‌آموزان را ترغیب کند براساس نیاز ارتباطی مربوط به موضوع گفتگو، جملات تازه بسازند.

لازم به یادآوری است که کلمه فارسی نوشته شده زیر تصویر هر اشاره، صرفاً برچسبی معنایی برای آن اشاره است و معادل دقیق معنایی نیست. زیرا ممکن است همه کاربردهای آن اشاره با

کاربردهای کلمه فارسی یکسان نباشد. چنانچه بین هیچ دو زبانی این تناظر برقرار نیست. به همین منظور، اسم فارسی هر تصویر یا هر اشاره به صورت ایرانیک و سیاه مشخص شده است. بنابراین «روز» یک کلمه فارسی مربوط به زبان فارسی است اما **روز** یک اشاره در زبان اشاره ایرانی است که ممکن است کاربردهای متفاوتی با «روز» داشته باشد.

بار دیگر یادآوری می‌کنیم که این کتاب قدم اول در آموزش زبان اشاره ایرانی به روش‌های مبتنی بر آموزش زبان است و به یقین مشکلات و ایرادهایی خواهد داشت. امیدواریم معلمان و زبان‌آموزان با گردآوری این مشکلات و با ارائه نظرها و پیشنهادهای خود برای بهبود و بالابردن کیفیت کار ما را یاری کنند.

پاییز ۱۴۰۰

فرزانه سلیمان‌بیگی، آردوان گیتی، سارا سیاوشی، مینو عالمی

درس اول

هجی دستی و الفبای باغچه‌بان

برای همه حروف الفبای فارسی و سه صدای — — — اشاره‌های دستی وجود دارد که این مجموعه الفبا کاربردهای گوناگونی در زبان اشاره ایرانی دارد. از هجی دستی برای نامیدن اسامی خاص مانند اسم محل‌ها، اشخاص و اشیا و کلماتی که اشاره‌ای برای آنها در زبان وجود ندارد، استفاده می‌شود. همراه با اشاره دستی، لبها نیز حروف را ادا می‌کنند و مخاطب به دستها و لبها همزمان نگاه می‌کند.

الفبای دستی رایج در زبان اشاره ایرانی را جبار باغچه‌بان، آموزگار کودکان ناشنوا در دهه ۱۳۰۰ ابداع کرد. جبار باغچه‌بان که آغازگر آموزش ناشنوایان در ایران است، تلاش کرد تا از طریق اشارات دستی و حالت لب و دهان، الفبایی بسازد که با این وسیله هم سواد خواندن و نوشتن و هم طرز تلفظ صداها را به ناشنوایان آموزش دهد. او تلفظ دستی-لبی برای حروف الفبا را در قالب الفبای دستی در سال ۱۳۰۳ ابداع کرد. بنابراین الفبای دستی اولیه باغچه‌بان بر اساس چگونگی اصوات گفتاری بنا شده بود که آن را «الفبای گویای باغچه‌بان» یا «الفبای گویا» نامیده‌اند. اما به مرور زمان کاربرد و اهمیت این مجموعه علائم در جامعه ناشنوایان تغییراتی کرد. ناشنوایان تنها به وجه دیداری حرکات حروف الفبای گویا در زبان اشاره توجه داشتند و کاری به صدای حروف نداشتند. به این ترتیب حروف الفبای گویای باغچه‌بان را بدون تولید صدا، و فقط با حرکات لب و دست برای هر حرف الفبا به کار بردند. به همین دلیل امروز به حروف الفبای دستی، حروف الفبای باغچه‌بان می‌گویند و لفظ «گویا» کمتر استفاده می‌شود.

از آن زمان تا کنون که نزدیک به یک قرن می‌گذرد، بعضی از حروف این مجموعه دارای گونه‌های مختلفی شده‌اند. به این معنی که در گذر زمان شکل‌های مختلفی از یک حرف الفبای دستی ایجاد شده است. بعضی از این گونه‌ها را می‌توان گونه‌های منطقه‌ای و جغرافیایی یک اشاره دانست. مثلاً برای حرف «ت»، بیش از یک گونه هجی دستی وجود دارد. گونه‌های دیگری هم از

دیگر حروف الفبا در مناطق مختلف ایران رایج است که با گونهٔ اولیه که باغچه‌بان ابداع کرد تفاوت دارند. هر ناشنوا یکی از این گونه‌ها را در صحبت‌های خود استفاده می‌کند ولی گونه‌های دیگر را نیز می‌شناسد. برای کسانی که تازه اقدام به یادگیری زبان اشاره می‌کنند، ضرورتی وجود ندارد که همه انواع اشاره‌ها برای یک حرف خاص را یاد بگیرند و تنها یکی که رایج‌ترین گونه باشد، کافی است. اما خوب است به مرور گونه‌های دیگر را نیز بشناسد.

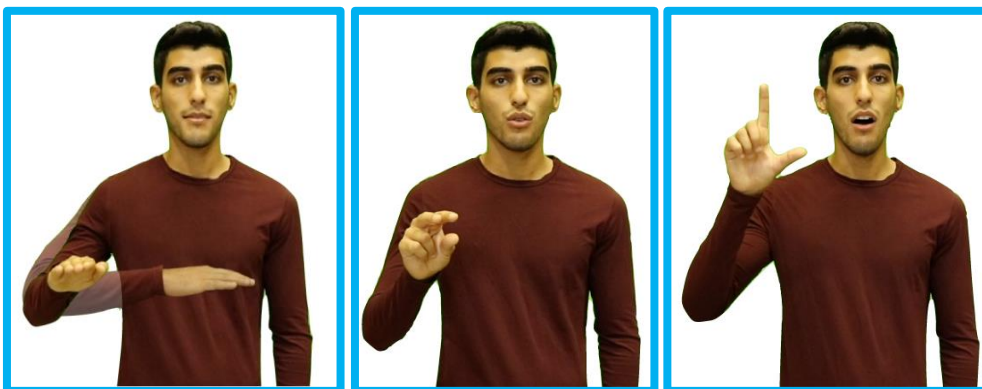
الفبای باغچه‌بان برای هجی دستی واژه‌ها

ا

ب

پ

ای

او

آ

ت

پ

ب

چ

ج

ث

د

خ

ز

ز

ر

ذ

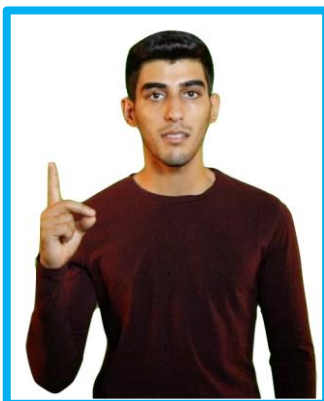
ش

س

ژ

ط

ض

ص

غ

ع

ظ

ک

ق

ف

م

ل

گ

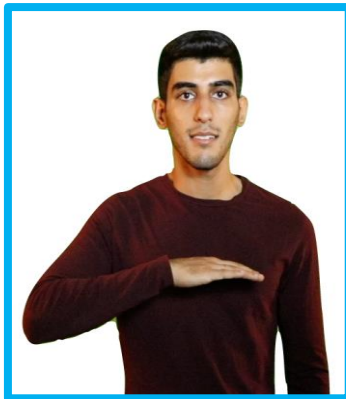
س

و

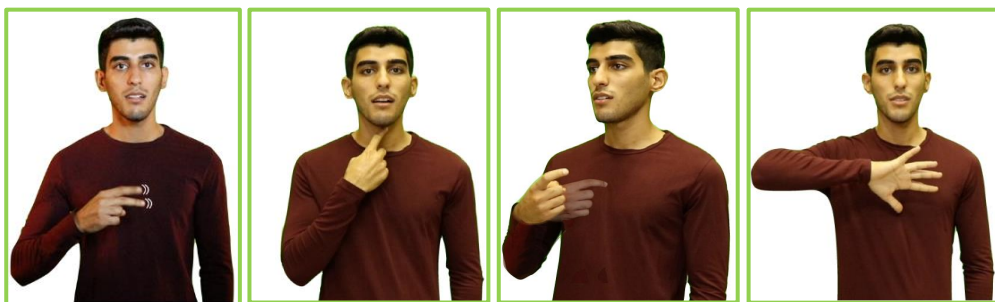
ن

ی

تمرین ۱ - شکل صحیح هر حرف را از میان تصاویر داده شده پیدا کنید.

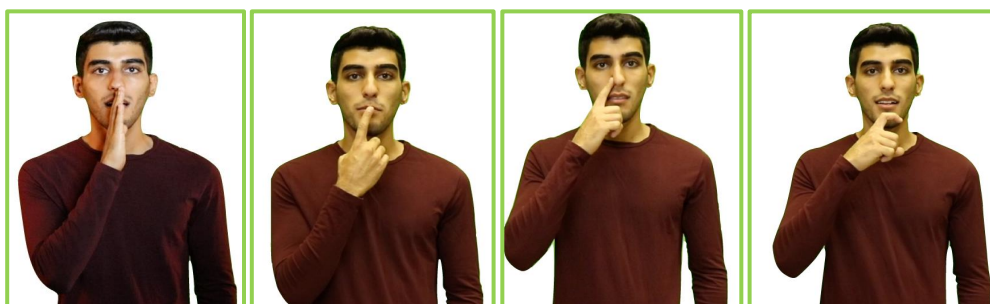
ج

ط

ا

تمرین ۲- کلمات زیر را با کمک الفبای باغچه‌بان هجی کنید.

کرامت - آبادان - بنز - پنبه - تبر - ثریا - جاجرود - چکاوک - حوله - خراسان - دولت‌آباد -
ذرت - رودسر - زاهدان - ژینوس - سیمین - شایان - صابر - ضمانت - طاهره - ظهور -
عمارت - غلامرضا - فرهاد - قلم - کوکب - گوهر - لاهیجان - مراد - نادر - ویدا - هدایت
- یاور

فعالیت کلاسی - با همکلاسی خود تمرین کنید؛ کلماتی را با هجی دستی برای او ادا کنید و از او بخواهید فارسی آن کلمات را بگوید. سپس او هجی دستی کند و شما کلمات فارسی او را بگویید. این تمرین را با نام ماه‌های سال، شهرها و استان‌های ایران و نام اعضای خانواده و دوستان خود تکرار کنید.

درس دوم: اعداد

قسمت اول - اشاره اعداد

اعداد در زبان اشاره ایرانی اغلب یک‌دستی بیان می‌شوند. البته اعداد ۶ تا ۱۰ هم به گونه دو دستی و هم به گونه خلاصه شده یک دستی بیان می‌شوند.

۲

۱

۰

۵

۴

۳

۸

۷

۶

۱۰

۹

عدد ۹ به گونه دیگری نیز اشاره می شود:

۹ (نوع دوم)

اشاره دیگری هم برای عدد ۱۰ رایج است:

۱۰ (نوع دوم)

برای اشاره اعداد ۱۱ تا ۱۹ ایجاد یک چرخش در مچ دست لازم است.

۱۳

۱۲

۱۱

۲۳

١٦

١٥

١٤

١٩

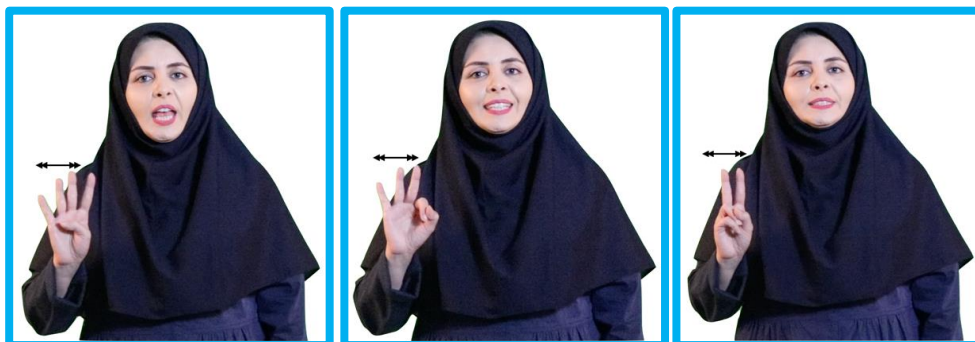

١٨

١٧

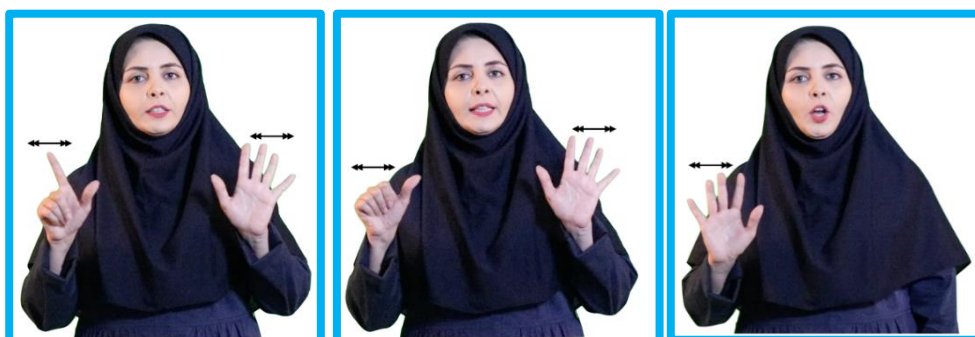
اعداد خانواده دهگان از ۲۰ تا ۹۰ با حرکت کوتاه رفت و برگشتی مچ دست به شکل زیر تولید می شود.

۴۰

۳۰

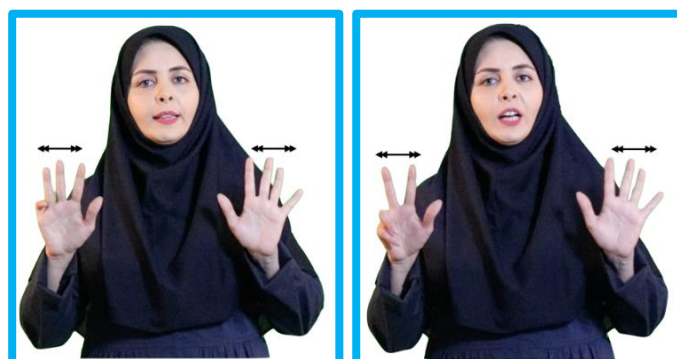
۲۰

۷۰

۶۰

۵۰

۹۰

۸۰

۲۵

برای اعدادی که هم دهگان و هم یکان دارند ابتدا دهگان و بعد یکان را اشاره می‌کنیم. مثلاً برای عدد ۳۹ ابتدا اشاره ۳۰ و سپس اشاره ۹ بلافاصله بعد از آن ادا می‌شود.

۳۹

برای اشارات خانواده صدگان، همزمان با تولید اشاره با چرخش دست، انگشتان از حالت بسته به حالت باز درمی‌آیند.

۲۰۰

۱۰۰

۳۰۰ (نوع دوم)

۳۰۰ (نوع اول)

۶۰۰

۵۰۰

۴۰۰

۹۰۰

۸۰۰

۷۰۰

برای اعداد خانواده هزار، کف دست رو به بالا قرار گرفته و با حرکتی بالارونده عدد مشخص شده در انگشتان دست به بالا حرکت می‌کند.

هزار

اشاره ميليون با حرکت ريز انگشتان، کف دست رو به پايين و حرکت رو به جلو ايجاد می شود:

میلیون

تمرین ۱- اشاره عدد داده شده را از بین تصاویر پیدا کنید.

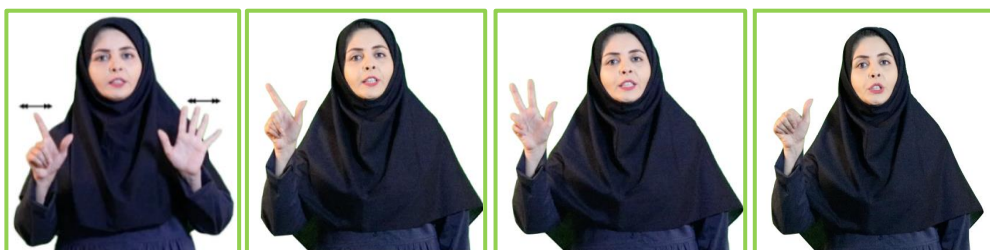
۱۰۰

٨

٧

٣

٣٠

فعالیت کلاسی ۱- به اعداد زیر نگاه کرده و یکی را در ذهن خود انتخاب کنید. سپس برای همکلاسی خود اشاره کنید تا او عدد را بگوید. سعی کنید به طور درهم و غیر ترتیبی انتخاب کنید. سپس او همین کار را کرده و شما عدد اشاره شده را بگویید.

۷۳ - ۷۰۳ - ۷۳۰ - ۵۰۴ - ۵۴ - ۵۴۰ - ۱۳۹۹ - ۱۳۹ - ۸۹ - ۸۹۰ - ۸۰۹ - ۱۴ - ۴ - ۴۰ - ۴۰۰ -
۵۵۵ - ۵۱۵ - ۹۰۹

نکته: بعضی از اعداد دارای بیش از یک اشاره هستند. مثلاً اشاره ۱۵ به صورت زیر نیز رایج است.

عدد ۱۹ به صورت زیر نیز اشاره می‌شود:

۱۹

عدد ۳ نیز گاهی به صورت زیر اشاره می‌شود:

۳

همچنین اعداد دهگان ۲۰ تا ۹۰ به صورت زیر ، و به حالت تماس با صورت هم اشاره می شوند.^۲

۲۰

۳۰

۴۰

۵۰

۶۰

۷۰

۸۰

۹۰

^۲ همانطور که گفته شد، در این سطح از یادگیری لازم نیست همه حالات یک اشاره را تمرین کنید و بتوانید استفاده کنید. اما خوب است که با آنها آشنا باشید و اگر دیدید بعضی اینگونه اشاره می کنند برای شما قابل فهم باشد.

قسمت دوم - اعداد و زمان

در این قسمت می‌آموزیم که چگونه به زبان اشاره ساعت بپرسیم و زمان را بیان کنیم.

ساعت چند است؟

ساعت - انگشت سبابه یک دست به روی میچ دست دیگر تماس دارد. این اشاره هم به معنای ساعت و هم به معنای زمان و وقت کاربرد دارد.

چند - کف دست به سمت گوینده است و انگشتان دست ریز و کوتاه حرکت می‌کنند. حالت اخم برای ایجاد مفهوم سوالی ضروری است.

ساعت ۸ صبح است.

صبح

هشت

ساعت

صبح- انگشت سبابه و انگشت شست به هم متصل و سپس باز می‌شوند. جایگاه تولید این اشاره نزدیک چشم است.

اشاره‌های مربوط به بیان وقت

ثانیه

دقیقه

نیم

ربع

واژگان دیگر

شب

بعد از ظهر / عصر

ظهر

امروز

حالا

ظهر - دست به شکل عدد ۲ دو بار به چانه برخورد می کند.

بعد از ظهر - دست به شکل سایه بان روی پیشانی یک بار از طرف مخالف دست به سمت موافق دست حرکت می کند.

شب - دست در سمت موافق کنار سر از بالا به پایین حرکت کرده و از حالت باز به حالت بسته درمی آید.

امروز - انگشت سبابه به پایین اشاره می کند.

حالا - انگشتان به حالت بسته و هر دو دست رو به پایین حرکت می کنند.

تمرین ۳ - زیر هر تصویر معنی فارسی اشاره داده شده را بنویسید.

فعالیت کلاسی ۲- با همکلاسی خود پرسیدن ساعت و بیان ساعت را تمرین کنید. از او پرسید ساعت چند است و او از میان زمانهای زیر یک پاسخ بدهد. سپس بار دیگر همین تمرین را تکرار کرده و این بار او از شما وقت را پرسد.

۱:۱۰ ظهر - ۹:۳۰ شب - ۲:۱۵ بعدازظهر - ۸ صبح - ۳:۰۵ بعدازظهر - ۷:۲۰ غروب - ۴:۲۵ صبح - ۵:۴۵ عصر - ۶:۳۰ صبح

درس سوم: معرفی و احوالپرسی

در این درس گفتگوهای اولیه به زبان اشاره را یاد می‌گیریم. جملاتی که برای آشنا شدن با افراد ناشنوا و همچنین معرفی خود به آنان نیاز داریم در این درس تمرین می‌کنیم. ناشنوایان علاوه بر سلام و احوالپرسی در آغاز آشنایی با افراد دیگر معمولاً درباره ناشنوا، شنوا یا نیمه‌شنوا بودن آن افراد می‌پرسند.

قسمت اول - سلام و احوالپرسی

سلام، خوبی؟ چه خبر؟

چه خبر؟

خوبی؟

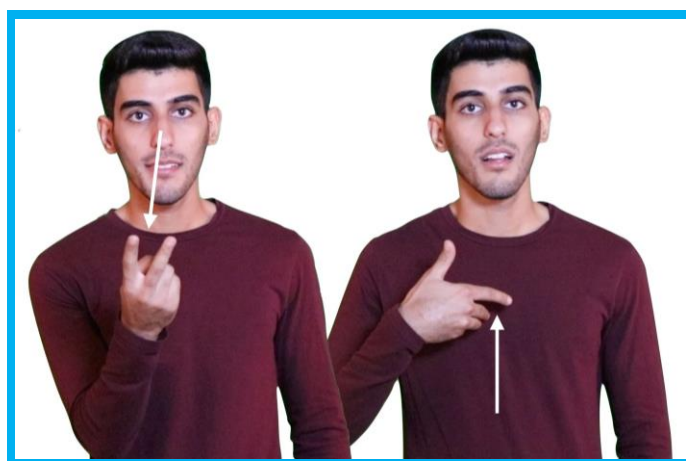
سلام

سلام - یک دست به ناحیه پیشانی نزدیک شده و از آن جدا می‌شود.

خوبی؟ (حال شما خوبه؟): انگشتها همه به یک نقطه جمع می‌شوند و دست حرکتی کوتاه از بالا به پایین دارد. حالت چهره و سر و لبخند اهمیت دارد. بدون این حالات، این اشاره تنها به معنای **خوب** است. برای آنکه به معنای احوالپرسی به کار برود با لبخند و حرکت سر رو به جلو همراه است.

چه خبر؟- پنجهٔ دست به شکل و حرکت حالت سوالی رایج در بین ایرانیان است. این حرکت به معنای چطور و چگونه هم استفاده می‌شود.

از دیدن شما خوشحال شدم.

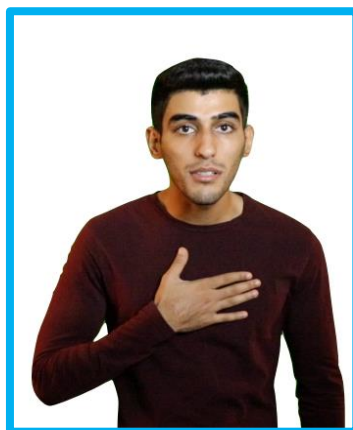
دیدن

خوشحال

خوشحال - هر دو دست به صورت باز روی جلوی تنه رو به بالا دو بار حرکت می‌کنند. چشمها کمی نازک و حالت لبخند بر لبها نیز لازم است.

دیدن - دست به صورت عدد دو جلوی صورت رو به مخاطب حرکت می‌کند.

ممنون / متشکرم

ممنون - پنجه دست (به صورت باز یا بسته) روی سینه قرار گرفته و سر به یک طرف اندکی متمایل می‌شود.

همین اشاره در پاسخ به تشکر، با همین حرکت دست اما حالت چهره متفاوت و ابروها رو به بالا اجرا می‌شود که در این حالت به معنای «خواهش می‌کنم» به کار می‌رود.

قسمت دوم - معرفی خود

ناشنواها برای معرفی خود، اسم خود را با حروف الفبای باغچه‌بان هجی می‌کنند. اگر علامت اشاری هم داشته باشند، بعد از هجی اسم، علامت اشاری خود را نیز اشاره می‌کنند. علامت اشاری، که گاهی لقب هم نامیده می‌شود، یک اشاره دستی است که براساس ویژگیهای ظاهری یا شغل یک شخص به او اختصاص داده شده است. برای کسانی که تازه وارد جامعه ناشنوا شده‌اند هجی دستی نام کافی است.

اسم من طارق است.

ط-ا-ر-ق

اسم من

اسم شما چیه؟

اسم شما / تو چیه

اسم- انگشت سبابه و شست به چانه برخورد کرده و از آن جدا می شود.

من- انگشت سبابه به سمت گوینده حرکت می کند و تماس خفیفی با بدن برقرار می کند.

تو/شما- انگشت سبابه به سمت مخاطب نشانه گرفته می شود.

چیه؟ چی؟- کف دست رو به بالا و یک بار حرکت کوتاه و رفت برگشتی انجام می شود.

من ۲۳ سال دارم.

۲۳

سن

برای بیان عدد سن به اشاره‌های اعداد در درس دوم مراجعه کنید.

سن - انگشت سبابه روی سینه حرکتی از پایین به بالا انجام می‌دهد.

واژگان دیگر

نیمه شنوا

شنوا

ناشنوا

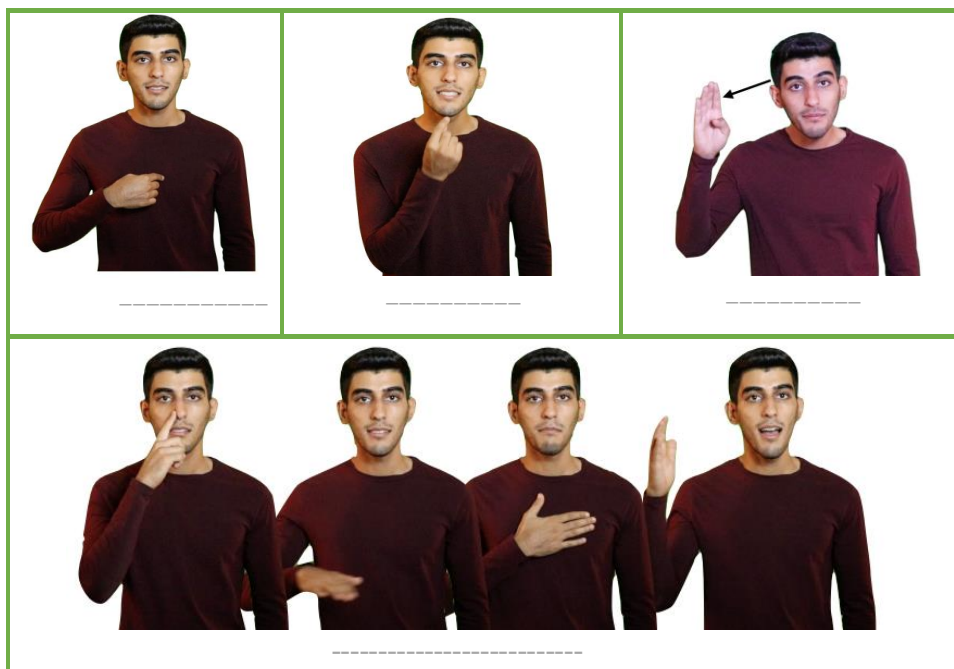
ناشنوا - انگشت سبابه و انگشت وسط باهم ابتدا به کنار دهان و سپس به ناحیه گوش برخورد می کنند. (با ترتیب برعکس هم ممکن است: اول به ناحیه گوش و سپس به ناحیه دهان)

شنوا - انگشت سبابه دو بار به زیر دهان روی چانه برخورد کوتاه دارد.

نیمه شنوا - دست به صورت عمودی به موازات خط میانی صورت قرار می گیرد.

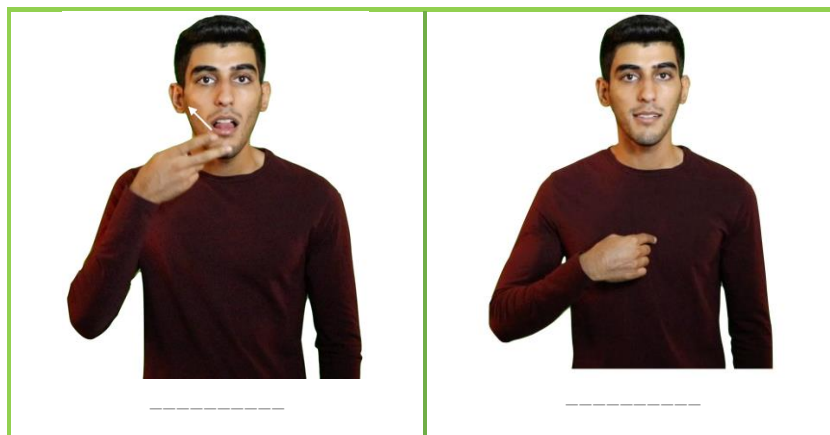
تمرین ۱- ترجمه فارسی هر اشاره و معنای کامل جمله را بنویسید.

الف -

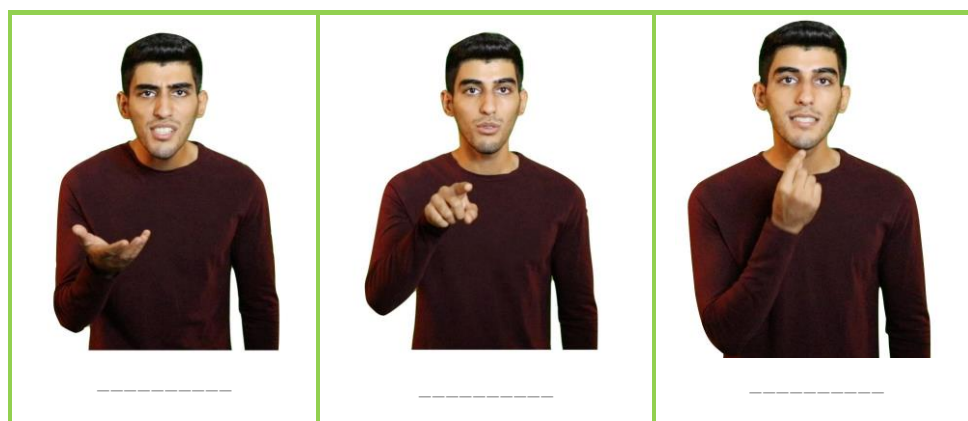
ترجمه جمله به فارسی: -----

ب-

ترجمه جمله به فارسی: _____

ج-

ترجمه جمله به فارسی: _____

فعالیت کلاسی - با همکلاسی خود گفتگو تمرین کنید. ابتدا سلام کرده و خود را معرفی کنید. نام او را بپرسید. سپس از او بپرسید که شنواست یا ناشنوا. در پایان بگویید از دیدن او خوشحال شدید و خداحافظی کنید. سپس نقشها را عوض کرده و بار دیگر گفتگو را تمرین کنید.

قسمت سوم- درباره زبان اشاره

چون شما تازه به یادگیری زبان اشاره اقدام کرده‌اید، هنگام صحبت با ناشنوایان ممکن است صحبت آنها را متوجه نشوید. می‌توانید از آنها خواهش کنید آهسته‌تر اشاره کنند و به شما در یادگیری زبان اشاره کمک کنند.

می‌خواهم زبان اشاره یاد بگیرم. به من کمک کنید.

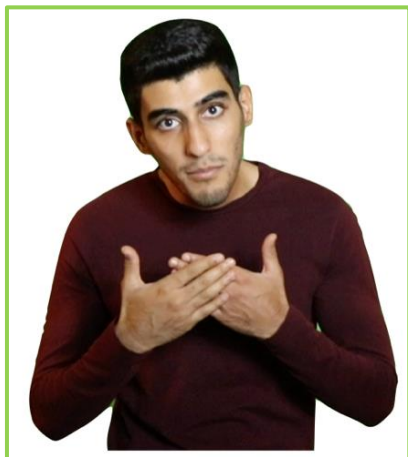

یاد گرفتن

اشاره

زبان

خواستن

کمک کردن (به من)

خواستن - کف دست رو به سینه و در تماس با سینه یک حرکت از بالا به پایین .

اشاره - هر دو دست به صورت باز روبروی هم یک بار حرکت چرخشی انجام می دهند.

یاد گرفتن - ابتدا انگشت سبابه به پیشانی برخورد کرده و سپس دست به شکل مشت بسته می شود و همزمان رو به پایین حرکت می کند.

کمک کردن - یک دست پشت دست دیگر قرار گرفته و هردو باهم به سمت دریافت کننده کمک حرکت می کنند. بنابراین برای گفتن **به من کمک کنید**، دستها رو به بدن گوینده حرکت می کنند ولی در اشاره **به تو کمک می کنم**، کف دست رو به مخاطب خواهد بود و حرکت هم رو به مخاطب است.

لطفاً آهسته اشاره کنید.

خواهش می‌کنم / لطفاً اشاره آهسته

خواهش می‌کنم / لطفاً - انگشتان دست یک بار کل چانه را با حرکت رو به پایین لمس می‌کند، چشمها نازک شده و سر به یک سو اندکی کج می‌شود.

آهسته - هردو کف دست رو به پایین و حرکت دستها نیز به آرامی رو به پایین است.

تازه زبان اشاره یاد گرفتیم.

تازه اشاره یاد گرفتن

تازه / جدید - انگشت سبابه و انگشت شست با هم تماس دارند و بقیه انگشتها بسته هستند. کف دست رو به بالا و یک حرکت کوتاه از بالا به پایین.

تمرین ۳- اشاره صحیح برای هر کلمه را پیدا کنید.

لطفاً

آهسته

کمک کردن

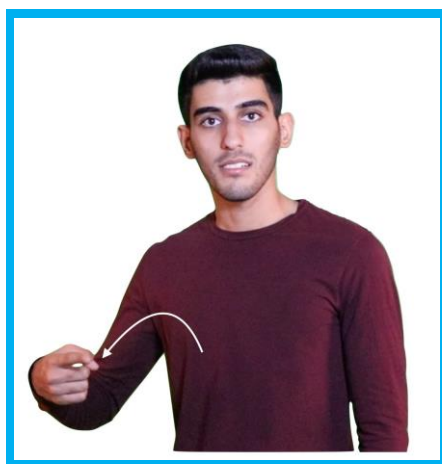

یاد گرفتن

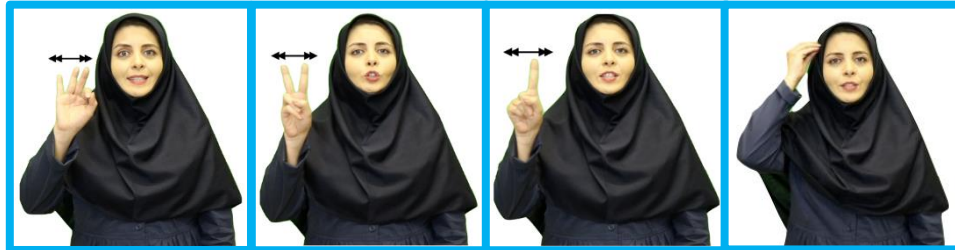
درس چهارم - روز، ماه، سال

در این درس با اشاره‌های مربوط به روزهای هفته، ماههای سال و چگونگی ساخت عبارات و جملات با استفاده از این اشاره‌ها آشنا می‌شوید

هفته

روزهای هفته

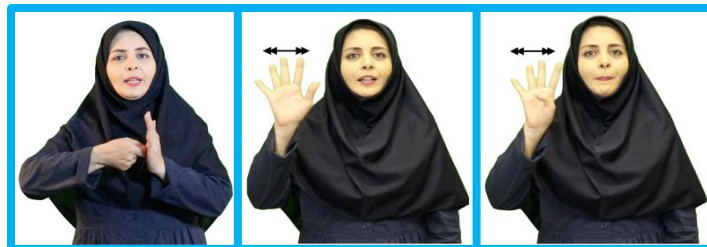

سه شنبه

دوشنبه

یکشنبه

شنبه

جمعه

پنجشنبه

چهارشنبه

هفته – انگشت سبابه با حرکت ضربه‌ای به جلو حرکت می‌کند. محل اشاره روبروی تنه است.

شنبه – انگشتها شبیه اشاره «خوب» جمع شده و به ناحیه بالای شقیقه برخورد می‌کند.

یکشنبه – شکل دست به صورت عدد یک، با یک حرکت رفت و برگشت ظریف.

دوشنبه، سه‌شنبه، چهارشنبه و پنجشنبه – شکل دست به ترتیب صورت عدد دو، سه، چهار و پنج با یک حرکت رفت و برگشت ظریف.

جمعه – انگشت سبابه خم شده و به انگشت شست می‌چسبد، سپس یک حرکت چرخشی روی کف دست دیگر انجام می‌دهد. شبیه حرکت قفل کردن با کلید.^۱

^۱ نوع دیگر اشاره جمعه، یک دست به صورت مشت به کف دست دیگر برخورد می‌کند.

شنبه به مسافرت می‌روم.

مسافرت

رفتن

من

شنبه

مسافرت - یک دست به صورت عمودی روی دست دیگر حرکت رو به جلو و بالا انجام می‌دهد.

واژگان دیگر

ماه

دیروز

فردا

روز

روز - پنجه دست از حالت بسته به حالت باز درآمده و رو به بالا حرکت می کند.

فردا - انگشت سبابه باز و کل میچ دست رو به داخل حرکت می کند.

دیروز - انگشت سبابه به سمت پشت سر اشاره می کند. یک اشاره دیگر به معنای دیروز نیز با انگشت شست به پشت سر اشاره می شود.

ماه - اشاره ماه به صورت هجی دستی خلاصه شده از حروف م و ه تولید می شود.

فردا به خرید می روم.

فردا

من

رفتن

خرید

خرید - یک اشاره دو دستی است. انگشت سبابه خمیده و چسبیده به انگشت شست، و سپس با شدت باز می شود، این حرکت دو بار تناوبی تکرار می شود.

ماه‌های سال

اشارات مربوط به بیشتر ماه‌ها با هجی کردن حروف الفبا بیان می‌شود. اما چهار ماه اردیبهشت، شهریور، مهر و بهمن اشاره مخصوص به خود دارند.

اردیبهشت - سه انگشت سبابه، شست و انگشت وسط به صورت باز و دست از بالا به پایین حرکت می‌کند.

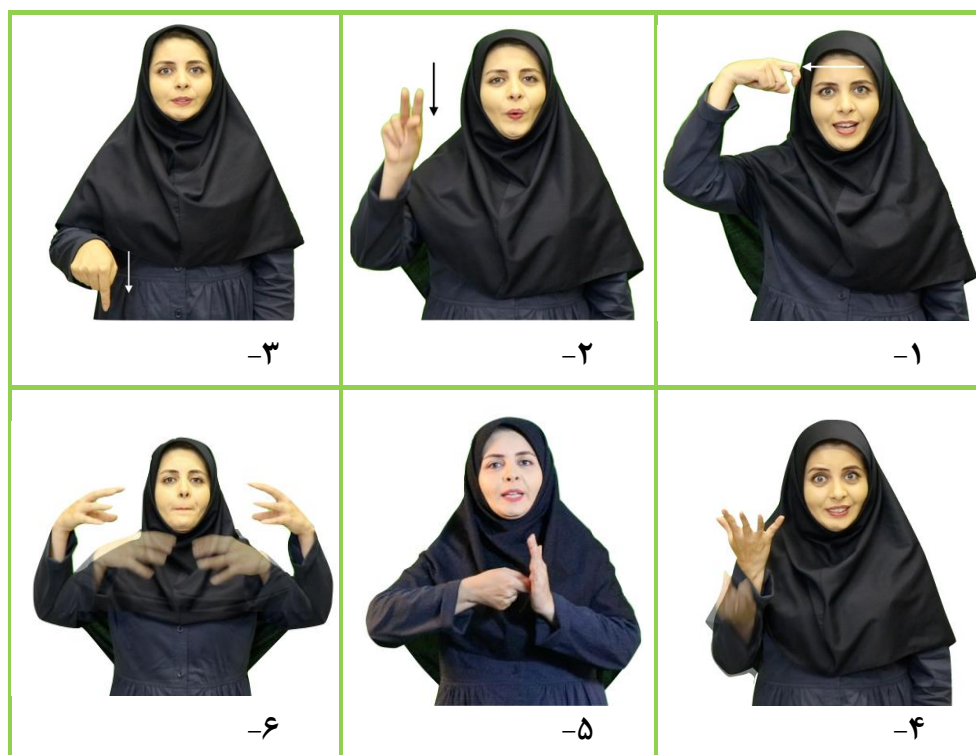
شهریور - انگشت سبابه به حالت خمیده روی پیشانی حرکت می‌کند؛ حرکتی شبیه پاک کردن عرق از پیشانی.

مهر - انگشت سبابه و شست به هم تماس دارند و انگشتهای دیگر باز هستند، دست رو پایین حرکت می‌کند.

بهمن - پنجه دست به شکل کاسه به سمت بیرون به صورت موجی حرکت می‌کند. (تداعی تزئینات کلاسها و مدارس در ماه بهمن)

تمرین ۱- معنای اشاره‌های زیر را از میان کلمات داده شده پیدا کنید. (یک کلمه اضافی است!)

امروز روز ماه شهریور جمعه اردیبهشت شنبه پنجشنبه مهر بهمن

تمرین ۲- معنی جمله را زیر آن بنویسید.

الف-

معنی جمله: -----

ب-

معنی جمله: -----

فعالیت کلاسی - با همکلاسی خود در باره روزهای هفته گفتگو کنید. برنامه هفتگی یکدیگر را بپرسید. برنامه‌های هفتگی یکدیگر را بپرسید. از اشاره‌هایی که در این درس و درسهای قبل یاد گرفته‌اید استفاده کنید و همچنین اشاره‌های دیگری که برای گفتگوی خود نیاز دارید از استادتان بپرسید.

درس پنجم - اشاره‌های پرسشی

در این درس با اشاره‌هایی که در جملات پرسشی استفاده می‌شوند، آشنا می‌شویم. نباید فراموش کنیم که شیوه سوال کردن و ساخت جملات پرسشی در زبان اشاره ایرانی تنها با اشاره‌های دستی ممکن نیست. حالات چهره، اخم یا بالا رفتن ابروها و حرکت سر رو به جلو همیشه با جملات پرسشی همراه است و بدون این حالات مفهوم کامل نخواهد بود. همانطور که در زبان گفتاری با عوض کردن آهنگ صدا و در نوشتار با کمک علامتهای سجاوندی مفهوم پرسش را می‌رسانیم، در زبان اشاره نیز با کمک حالات چهره و حرکت سر مفهوم پرسشی بودن جمله منتقل می‌شود.

قسمت اول - جملات پرسشی

اون چیه؟ (آن چیست؟)

چیه

اون

چی - انگشتها کمی از هم باز و دست از میچ حرکت چرخشی کوتاهی می‌کند. این اشاره را افراد شنوا هم گاهی همراه گفتار پرسشی خود استفاده می‌کنند.

کجا کار می‌کنید؟

کجا

تو/شما

کار

کار - هر دو دست به صورت مشت درمی‌آید. یک دست ثابت و دست دیگر دو ضربه به آن می‌زند.

کجا - انگشت سبابه به طرفین حرکت می‌کند.

نکته: برای این جمله پرسشی و دیگر جملات مشابه، ابروها به صورت اخم و سر اندکی به جلو کشیده می‌شود. توجه کنید که حالت پرسشی در چهره و سر در تمام طول جمله حفظ می‌شود.

معلم شما کیست؟ (کیه؟)

چه کسی

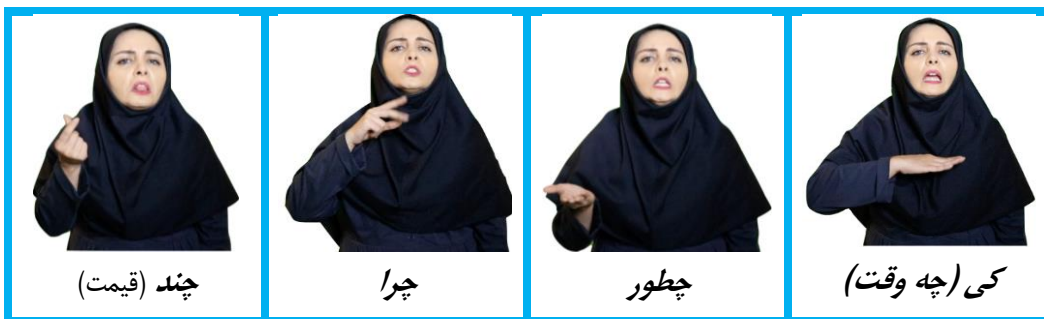
تو/شما

معلم

معلم - انگشت سبابه یک دست دو ضربه به کف دست دیگر می‌زند.

کی (چه کسی) - شبیه به اشاره کجا، فقط از حالت دهان و بافت جمله تفاوت این دو مشخص می‌شود.

واژگان دیگر

چند (قیمت)

چرا

چطور

کی (چه وقت)

کی (چه وقت) - انگشتها به هم چسبیده و دست از سمت انگشت سبابه به سینه برخورد می کند.

چطور - شبیه به اشاره چی اما با چرخش مچ بیشتر.

چرا - خلاصه شده هجی دستی کلمه چرا است. سه حرف چ، ر و الف هجی می شوند همراه با حالت سوالی چهره.

چند (قیمت) - علاوه بر اشاره چند که در درس دوم آموزش داده شد، این اشاره چند برای پرسیدن قیمت و هزینه کاربرد دارد و شبیه به اشاره پول است به اضافه حالت چهره سوالی.

فعالیت کلاسی ۱- با همکلاسی خود اشاره های پرسشی را تمرین کنید. هر اشاره پرسشی را با یکی از اشاراتی که در درسهای پیش یاد گرفته اید ترکیب کرده و جمله سوالی بسازید. مثلاً:

- چرا زبان اشاره یاد می گیری؟
 - دیروز ساعت چند رفتی؟
 - چه کسی به تو کمک کرد؟
- و جملات دیگر.

قسمت دوم- پاسخ های کوتاه و پرکاربرد

بعضی اشاره ها در گفتگوهای ناشنوایان بسیار پرکاربرد هستند و در پاسخ دادن به سوالها یا واکنش نشان دادن به آنچه گوینده می گوید استفاده می شوند. خوب است برای آنکه یک گفتگوی طبیعی و روان انجام بدهید، این اشاره های کوتاه و پرکاربرد را یاد بگیرید.

ببخشید!

ببخشید - دست ابتدا به دهان و سپس به سینه تماس دارد. سر اندکی به یک طرف متمایل می‌شود و چشمها کمی نازک می‌شوند.

باشه!

باشه - کف دست رو به پایین و کل دست از مچ رو به پایین حرکت می‌کند. این اشاره برای تأیید و گفتن **آره** و **بله** هم استفاده می‌شود.

واقعاً؟ جدی؟

واقعاً؟ - دو انگشت سبابه و وسط باز و بقیه انگشتان بسته هستند، شبیه عدد ۲ و دست از بالا به پایین حرکت می‌کند.

درسته!

درسته - شست و سبابه به هم چسبیده و سه انگشت دیگر باز هستند. حرکت ظریف رو به جلو.

آهان (فهمیدم)!

آهان (فهمیدم!) - انگشت سبابه به ناحیه شقیقه برخورد می کند و سپس کف دست شبیه به اشاره «باشه» به سمت پایین حرکت می کند.

حتماً!

حتماً - یک دست به حالت مشت به کف دست دیگر کوبیده می شود.

فعالیت کلاسی ۲- همهٔ سوالهایی که در تمرین ۱ با همکلاسی خود اجرا کردید بار دیگر تکرار کنید و این بار بعد از گرفتن پاسخ از او، واکنش درست نشان دهید.

مثلاً: دیروز ساعت چند رفتی؟

جواب: ساعت ۵

واکنش: واقعا؟ / آها / درسته (بنا به موقعیت یکی از این واکنشها را نشان دهید.)

درس ششم - خانواده و آشنایان

معمولاً پس از آشنایی با یکدیگر، از زندگی و خانواده خود می‌گوییم یا از دوست تازه خود درباره زندگی و اعضای خانواده‌اش سوال می‌کنیم. در زندگی ناشنویان هم گفتگو درباره اعضای خانواده بسیار رایج است. در این درس اشاره‌های مربوط به خانواده و اعضای خانواده و فامیل را یاد می‌گیریم.

قسمت اول - اعضای خانواده

من سه خواهر و یک برادر دارم.

دداشتن^۲

برادر

یک

خواهر

سه

من

خواهر - دو انگشت کوچک دستها به هم قلاب می‌شوند.

برادر - دو انگشت سبابه دستها به هم قلاب می‌شوند.

دداشتن - مانند اشاره **باشه**، کف دست از مچ رو به پایین حرکت می‌کند.

^۲ در اینگونه جملات اشاره **دداشتن** اختیاری است. خیلی وقتها بدون نیاز به اشاره **دداشتن** جمله کامل است.

او دو بچه دارد: یک دختر و یک پسر.

دو

فرزند

او

پسر

یک

دختر

یک

دختر - در ناحیه شقیقه دست به صورت خمیده از مفصل انگشتها، شست رو به پایین یک بار باز و بسته می شود.

پسر - انگشتها بسته و دست دو بار به پیشانی برخورد می کند.

بچه (فرزند) - در زبان اشاره ایرانی، یک اشاره بچه به معنای انسان در سن کودکی و یک اشاره دیگر به معنای فرزند وجود دارد. اشاره بچه به معنای فرزند به صورتی که در تصویر دیده می شود اشاره می شود. پنجه دست رو به پایین و سپس رو به جلو باز می شود.

اشارهٔ بچه به معنای **کودک** به صورت کف دست رو به پایین با یک دست اشاره می‌شود. به صورت زیر:

بچه (کودک)

واژگان دیگر

خانواده - هر دو دست، انگشتها خمیده و بسته، فقط انگشت سبابه و شست به حالت نیمه یک مربع به هم نزدیک میشوند.

مادر - یک دست ابتدا سمت مخالف و سپس سمت موافق با سینه تماس برقرار می‌کند.

پدر - دست باز جلوی چانه دو بار رو به پایین حرکت می‌کند.

مادر بزرگ - اشاره مادر به اضافه اشاره دیگری به معنای بزرگ؛ دست دو بار بالا و پایین حرکت میکند.

پدر بزرگ - اشاره پدر به اضافه اشاره دیگری به معنای بزرگ؛ دست دو بار بالا و پایین حرکت میکند.

عمو - خلاصه شده هجی دستی کلمه عمو است. حرف م تلفظ نمی‌شود.

عمه - انگشت سبابه و انگشت وسط خمیده، یک بار حرکت رو به پایین.

خاله - هجی دستی حرف خ و حرکت انگشت به بیرون.

دایی – دست به شکل حرف دال به اضافه حرکت «ای». این اشاره در اصل خلاصه هجی دستی کلمه «دایی» است.^۳

همسایه – یک انگشت سیابه جلوی بدن حرکت از مچ به بیرون حرکت می‌کند.

تمرین ۱- اشاره صحیح را از بین اشارات داده شده پیدا کنید.

خواهر

خانواده

^۳ برای دایی، اشاره دیگری نیز رایج است. دست به شکل هجی حرف **دال** روی سینه قرار می‌گیرد.

فرزند

فعالیت کلاسی ۱- نام اعضای خانواده، فامیل و همسایگان خود را برای کلاس بگویید. روی یک برگه نام اعضای خانواده و فامیل خود را بنویسید و سپس با اشاره به هر کدام، ابتدا نام آنها را با هجی دستی بیان کرده و سپس بگویید آن فرد چه نسبتی با شما دارد. مثلاً: /ب-ر-/-ه-ی-م-عمو من: «ابراهیم عموی من است».

قسمت دوم - صحبت کردن از خانواده

پدربزرگم بازنشسته است.

بازنشسته- روی دست به چانه برخورد کرده و انگشتان اندکی حرکت می کنند.

پدربزرگ

من

بازنشسته

برادرم به سربازی رفت.

سربازی

رفتن

من

برادر

سربازی - دست به شکل سلام نظامی به سمت موافق پیشانی نزدیک می شود.

خاله من در شیراز زندگی می کند.

آنجا

شیراز

زندگی کردن

من

خاله

زندگی کردن - دو دست به شکل عدد ۲ و انگشت شست انگشت میانی را لمس می کند. هر دو دست دورانی و چرخشی به طرفین حرکت می کنند.

شیراز - سه انگشت سبابه، میانی و شست به شکل گردی کوچک نزدیک صورت، به حالت ظریف دورانی حرکت می کنند. شبیه گرفتن یک لیموی کوچک و بو کردن آن!

خانه عموی تو کجاست؟

کجا

خانه

تو/شما

عمو

خانه - انگشت شست و سبابه شبیه گرفتن کوبه در به هم متصل شده و شبیه به عمل در زدن حرکت می کنند.

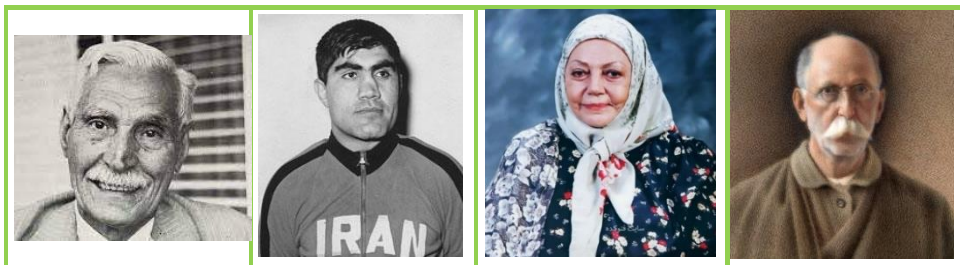
فعالیت کلاسی ۲ - با همکلاسی خود گفتگو کنید و با توجه به اشاره های پرسشی که در درس قبل یاد گرفته اید، درباره خانواده او و اعضای خانواده و فامیل او سوالاتی بپرسید تا او جواب بدهد. سپس به همین ترتیب، او بپرسد و شما جواب بدهید. اسم و شغل و محل زندگی افراد خانواده و فامیل را از یکدیگر بپرسید. حالت چهره سوالی را هنگام سؤال کردن فراموش نکنید.

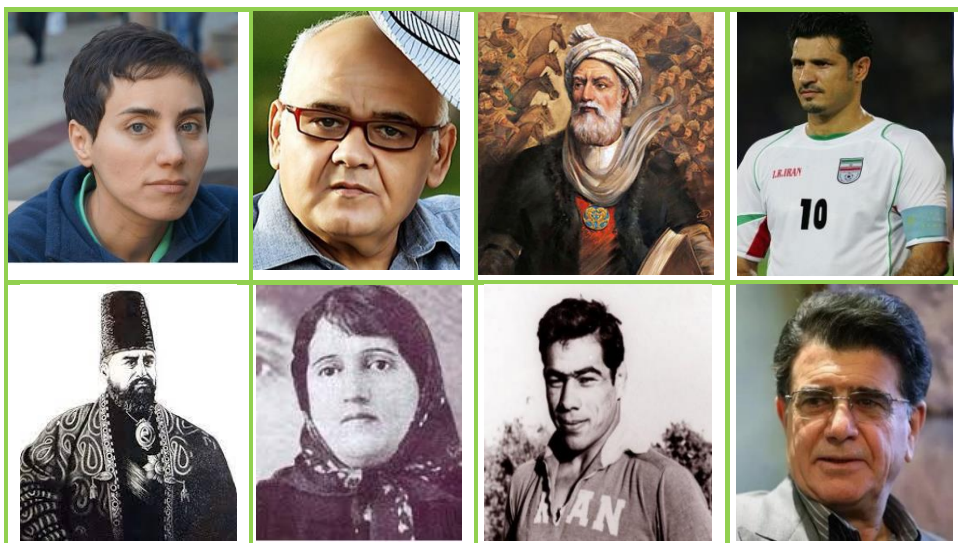
دورهٔ درس‌های پیشین

(درس‌های ۱ تا ۶)

هجی دستی: برای مفاهیمی که اشارهٔ مخصوص و شناخته شده‌ای در زبان اشاره وجود نداشته باشد، از هجی دستی نام فارسی آن مفهوم استفاده می‌کنیم. همچنین برای شما که تازه اقدام به یادگیری زبان اشاره کرده‌اید، هجی دستی یک کاربرد دیگر هم دارد. شما می‌توانید هر جا هنگام گفتگو اشارهٔ یک مفهوم را بلد نبودید یا فراموش کرده بودید، کلمهٔ فارسی آن را هجی کنید. همچنین می‌توانید از ناشنوایان بپرسید این کلمه- هجی شده- در زبان اشاره چه اشاره‌ای دارد.

فعالیت ۱:- به تصویر این افراد نگاه کنید. یکی را در ذهن انتخاب کنید و نام او را با الفبای باغچه‌بان هجی کنید. همکلاسی شما باید تشخیص دهد که نام کدام شخص را گفتید و با اشاره به تصویر آن شخص آن را نشان دهد. سپس بار دیگر او فردی را انتخاب کرده و نامش را هجی می‌کند و شما باید شخص را پیدا کنید. در طول بازی هرگز از گفتار/استفاده نکنید.

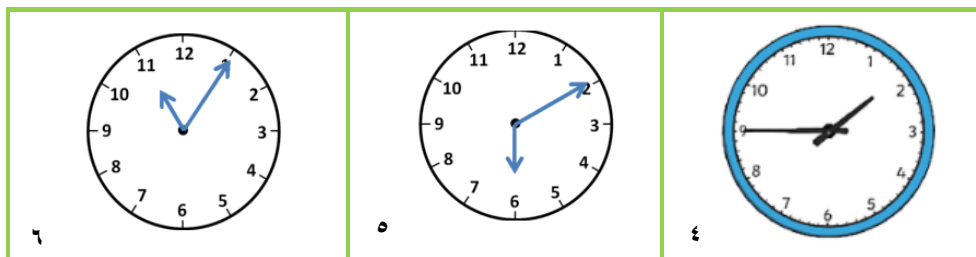
تمرین ۱- کلمات زیر را با هجی دستی بیان کنید.

نان - بابا - آذر - دی - علی - قانون - شیر - چوب - کوه - مریم - محمد - امیر

نکته: بعضی از کلمات که تعداد حروف کم دارند، به صورت هجی دستی رایج شده‌اند. به این صورت که هجی دستی آنها رایج‌تر از اشاره اصلی آنها شده است. از جمله بعضی از کلماتی که در تمرین ۲ هجی کرده‌اید، اینگونه‌اند. هجی دستی آنها به صورت خلاصه شده بسیار رایج است.

تمرین ۲- ساعت چند است؟ هر کدام از زمانهای زیر را با اشاره بیان کنید.

تمرین ۳- معنی فارسی اشاره‌های داده شده را بنویسید.

تمرین ۴- با اشاره‌های داده شده جمله بسازید. ممکن است با هر مجموعه بیش از یک جمله بتوانید بسازید. لازم است برای ساختن جمله اشاره‌های دیگری نیز اضافه کنید.

الف-

ب-

ج -

فعالیت ۲- با استفاده از اشاره کلمه های داده شده سوال بسازید و از همکلاسی خود بپرسید.

۱- مادر - شما - کار - کجا

۲- معلم - شما - ناشنوا

۳- علی - کی - آمدن

۴- چرا - هفته - دیگه - مسافرت

۵- خواهر - تو - چند - بچه - داشتن

فعالیت ۳- با همکلاسی خود یک گفتگو تمرین کنید:

الف- سلام و احوالپرسی کنید.

ب- خود را معرفی کنید و بگویید شنوا، ناشنوا یا نیمه شنوا هستید.

ج- از او بپرسید که نامش چیست و آیا شنوا، ناشنوا یا نیمه‌شنواست (اگر ناشنواست از او بپرسید علامت اشاره او چیست).

د- از آشنایی با او ابراز خوشوقتی کنید.

ه- به او بگویید چرا زبان اشاره یاد می‌گیرید.

و- سپس گفتگو را با بحث دربارهٔ اعضای خانوادهٔ خود ادامه دهید (تعداد خواهر و برادر، شغل والدین و...)

درس هفتم - معاشرت

بخش زیادی از زندگی اجتماعی و گفتگوهای ما در معاشرت با دیگران شکل می‌گیرد. در این درس یاد می‌گیریم برای دعوت کردن، برنامه تفریحی گذاشتن، مهمانی و دیگر فعالیتهای اجتماعی از چه اشاره‌ها و جملاتی استفاده کنیم.

ما می‌خواهیم امشب بریم شهربازی، تو هم میایی؟

امشب باهم (ما) رفتن شهربازی

تو آمدن

امشب - اشاره / این به اضافه اشاره شب.

شهربازی - انگشت سبابه حرکت چرخشی می‌کند، شبیه حرکت چرخ و فلک بزرگ.

می آیی باهم بریم رستوران؟

رستوران

رفتن

باهم (دو نفر)

آمدن

آمدن - کف دست از مچ به سمت بدن خم می شود.

باهم - در زبان اشاره ایرانی بسته به اینکه منظور چند نفر باهم باشند شکل دست متفاوت است. برای دو نفر باهم، دو انگشت سبابه و میانی به سمت گوینده و فرد دیگر حرکت می کند.

رستوران - فقط انگشت سبابه و میانی باز و کنار هم هستند. دو دست به سمت بالا حرکت رفت و برگشتی دارند.

آدرس خانه را برایت می فرستم.

آدرس خانه فرستادن (برای تو)

آدرس - دو دست به موازات هم شبیه به راستای یک خیابان رو به جلو حرکت می کنند.

فرستادن - دست ابتدا به صورت مشت است و سپس به سمت مخاطب باز می شود. این فعل از افعال جهت دار است و بسته به پذیرنده فعل جهت حرکت دست تغییر می کند.

بهت خبر می دهم.

خبر دادن

خبر دادن - این اشاره شبیه به اشاره خبر است اما دست به سمت مخاطب حرکت می‌کند. این فعل هم جهت‌دار است. در اینجا بسته شدن انگشتها به سمت مخاطب است که به معنای خبر دادن به شخص مخاطب است.

واژگان دیگر

فروشگاه - انگشت شست چسبیده به سبابه (نه خیلی محکم) و حرکت بصورت چرخشی رو به بدن.

خرید کردن - انگشت شست چسبیده به انگشت سبابه و سپس با حرکت دو دست به سمت بالا و تناوبی دو انگشت باز و بسته می‌شوند.

کافی شاپ (کافه) - انگشت سبابه و شست به شکل نیم‌دایره دست شبیه در دست گرفتن نوشیدنی، دوبار به سمت دهان حرکت می‌کند.

ورزشگاه - دو بار حرکت باز و بسته شدن دست از مفصل آرنج.

مهمانی - دو دست در فضای جلوی بدن حرکت چرخشی دارند. انگشت شست روی انگشت وسط قرار دارد.

جشن تولد - انگشت سبابه نزدیک به دهان دوبار به صورت چرخشی حرکت می‌کند.

عروسی - دو دست از بالا به پایین کناره صورت حرکت کرده و انگشتان حرکت ریز جنبشی دارند. شبیه به نشان دادن حالت تور عروس.

رفت و آمد - دست به شکل عدد دو از سمت گوینده به سمت مخاطب حرکت رفت و برگشتی می‌کند.

کادو (هدیه) - هر دو دست پنجه باز است. باهم شکلی شبیه حجم یک بسته کادوپچی را ایجاد می‌کنند با حرکت چرخشی رو به جلو.

عقد - دو دست روبروی هم دوبار بصورت چرخشی حرکت می‌کنند، حرکتی شبیه سابیدن دو کله قند

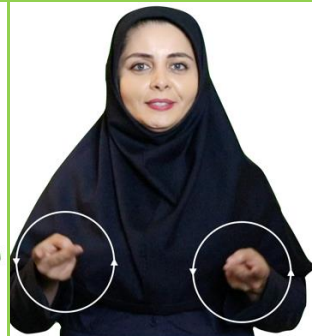

خوش گذشت - دست به شکل عدد دو روی گردن به سمت بیرون کشیده می‌شود.

پارک - انگشت شست و سبابه به هم تماس دارند و به حالت حرکت تناوبی سه بار بالا و پایین حرکت می‌کنند.

قرار - هر دو دست انگشتها بسته فقط دو انگشت شست و انگشت کوچک باز هستند. دو دست مقابل یکدیگر قرار می گیرند.

سینما - یک دست جلوی صورت حرکت می کند به نحوی که کف دست رو به گوینده است.

تمرین ۱- کلمه فارسی مربوط به هر اشاره را زیر آن بنویسید

 <p>_____ ۳-</p>	 <p>_____ ۲-</p>	 <p>_____ ۱-</p>
 <p>_____ ۶-</p>	 <p>_____ ۵-</p>	 <p>_____ ۴-</p>

تمرین ۲- جمله‌های فارسی زیر را به زبان اشاره بیان کنید:

(برای تمرین جمله‌های پرسشی فراموش نکنید که حتما باید حالت صورت به شکل سوالی تغییر شکل دهد. تغییر حالت ابروها به صورت اخم و نازک کردن چشمها از نشانه‌های سوالی در زبان اشاره ایرانی است.)

۱- ما (دو نفر) می‌خواهیم جمعه بریم کوه، تو هم میایی؟

۲- میایی باهم یک روز بریم باشگاه؟

۳- دیروز جشن تولد دوستم رفتم.

۴- امشب به رستوران می‌رویم.

فعالیت کلاسی - فرض کنید هفته آینده عروسی یکی از اعضای خانواده یا فامیل شماست. با همکلاسی خود گفتگو کنید و بر اساس اشاره‌هایی که تا کنون یاد گرفته‌اید، یک گفتگو طراحی کنید که در آن خبر عروسی را به دوست خود می‌دهید و او را به عروسی دعوت می‌کنید. بعد از تمرین، گفتگو را برای کلاس اجرا کنید.

درس هشتم - عبادت و فعالیت‌های مذهبی

شرکت در فعالیت‌های دینی و مناسبت‌های خاص مذهبی بخشی از زندگی ناشنویان است. در این درس یاد می‌گیریم که ناشنواها از چه اشاره‌هایی برای بیان مفاهیم مذهبی و فعالیت‌های دینی استفاده می‌کنند.

ماه رمضان کی شروع می‌شود؟

شروع شدن

کی

ماه رمضان

ماه رمضان - پنجه بسته و چهار انگشت جلوی دهان از سمت مخالف به سمت موافق حرکت می‌کند.

شروع - دو دست از حالت مشت بسته به صورت باز درمی‌آیند.

نزدیک خانه شما مسجد هست؟

تو/شما

خانه

نزدیک

مسجد

مسجد - دو دست به صورت باز دو طرف شقیقه قرار می گیرند، شبیه به حالت اذان خواندن.

نزدیک - انگشت شست و انگشت کوچک باز و بقیه انگشتان بسته هستند. دست به طرفین حرکت می کند.

الان وقت اذان است. برویم نماز بخوانیم.

باهم

آنجا

اذان

الان

نماز خواندن

رفتن

اذان - یک دست به گوش برخورد می کند و پنجه دست باز است.

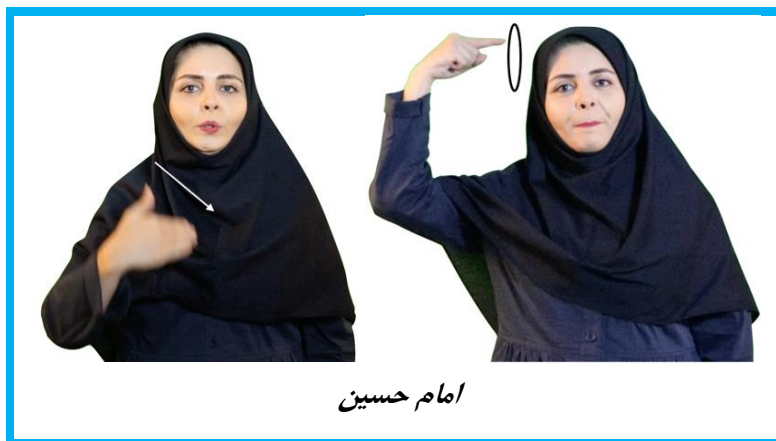
نماز خواندن - اولین حرکت این اشاره شبیه به اشاره مسجد است. سپس دو بار حرکت رو به جلو انجام می شود.

باهم (جمع) - دو دست از حالت پنجه باز به پنجه بسته تغییر شکل می دهند و به هم مماس می شوند.

واژگان دیگر

		
روزه	قرآن	خدا
		
امام	افطار	ثواب
		
عاشورا	وضو	پیامبر

خدا - انگشت سیابه به بالا اشاره می‌کند.

قرآن - دو کف دست در تماس با هم به صورت عمودی از چانه به پیشانی حرکت می‌کنند.

روژه - انگشت سیابه به صورت خمیده روی دهان حرکت می‌کند.

عید - دست به صورت عمودی دو بار به چانه برخورد می‌کند.

عید فطر - اشاره عید و سپس هجی دستی کلمه فطر.

عید قربان - اشاره عید به اضافه اشاره **قربانی**: دست روی گردن حرکت می‌کند.

افطار - شبیه به اشاره غذاست، فقط لبها کلمه افطار را بیان می‌کنند.

پیامبر - انگشتان دست به شکل بسته، دست بالای سر از میچ چرخشی حرکت می‌کند.

امام - انگشت سیابه بالای سر و دست از میچ حرکت چرخشی می‌کند.

امام حسین - اشاره امام و سپس دست روی گردن حرکت رو به پایین دارد که این اشاره، اشاره **شهادت** نیز هست.

نذری – اشاره غذا و سپس اشاره «پخش کردن» یا «دادن به همه»، به صورت پنجه‌ها باز و کف دست رو به بالا.

عاشورا – دست به حالت سینه زدن دو بار به سینه برخورد می‌کند و لبها کلمه عاشورا را بیان می‌کنند.

نواب – پنجه یک دست به بازوی دست دیگر دو بار برخورد می‌کند.

شیطان – دو دست، هردو به شکل ۲ به صورت ضربدری یکی به دیگری ضربه می‌زند.

فرشته – دو دست به حالت بال فرشته به طرفین حرکت می‌کنند.

وضو – یک دست روی ساعد دست دیگر کشیده می‌شود. گاهی یک دستی گاهی دو دستی ادا می‌شود.

مسیحی – دست به صورت صلیب از سر به پایین و طرفین حرکت می‌کند.

یهودی – پنجه باز جلوی صورت و رو به صورت دو حرکت کوتاه می‌کند.

زرتشتی – انگشت شست به طرفین سینه متصل شده و انگشتان دیگر درجا حرکت می‌کنند.

مادرم هر سال محرم نذری می‌دهد.

هرسال

محرم

من

مادر

نذری دادن

محرم – این اشاره شبیه اشاره **عاشورا** است و فقط حالت لبها متفاوت است.

شهادت امام علی (ع) را تسلیم می‌گوییم.

تسلیم

علی

امام

شهادت

شهادت - دست روی گردن حرکت جانبی می‌کند.

امام علی - اشاره امام و سپس دست به صورت عدد ۲ از گردن به پایین حرکت می‌کند.

تسلیم - دست زیر چانه به جلو حرکت می‌کند و اندکی باز می‌شود.

انشاءالله سال ديگر به مکه مي روم.

ديگر

سال

انشاءالله

مکه

رفتن

انشاءالله - دو دست رو به بالا و انگشتان هر دو دست به صورت تناوبي ظريف حرکت مي کنند.

مکه - انگشت شست و وسط به هم برخورد کرده و باز مي شوند (حالت شبیه پرتاب).

برای زیارت امام رضا (ع) به مشهد می‌روم.

امام

مشهد

رفتن

من

دعا/زیارت

ر-ض-ا

مشهد - دست مشت شده و دو بار به سینه برخورد می‌کند.

زیارت / دعا - دستها رو به بالا به حالت دعا کردن.

تمرین ۱- معنای هر اشاره را زیر آن بنویسید:

 <p>_____ ۳-</p>	 <p>_____ ۲-</p>	 <p>_____ ۱-</p>
 <p>_____ ۶-</p>	 <p>_____ ۵-</p>	 <p>_____ ۴-</p>
 <p>_____ ۹-</p>	 <p>_____ ۸-</p>	 <p>_____ ۷-</p>

تمرین ۲ - جمله‌های فارسی زیر را به اشاره بیان کنید.

(دقت کنید که ترجمه کلمه به کلمه صحیح نیست. بلکه باید مفهوم جمله را به زبان اشاره بیان کنید.)

الف - سال آینده به مکه می‌رویم.

ب - فردا روزه می‌گیرم

پ - هفته بعد به زیارت امام رضا (ع) می‌روی؟

ت - او هر سال محرم نذری می‌دهد.

فعالیت کلاسی - با توجه به اشاره‌های این درس، از همکلاسی خود تاریخ مناسبت‌های مذهبی

نزدیک را بپرسید: عید فطر کی بود/ است؟ تولد امام رضا (ع) کی بود/ است؟ و...

درس نهم - بیان احساسات

بیان احساسات و عواطف بخش مهمی از ارتباطات روزمره ما را تشکیل می‌دهد. ما روزانه در صحبت کردن با افراد مختلف از احساسات مثبت خود، مثل خوشحالی و امیدواری یا احساسات منفی خود مانند عصبانیت یا غم سخن می‌گوییم. در این درس می‌آموزیم چگونه احساسات رایج خود را در زبان اشاره ایرانی و در ارتباط با ناشنوایان بیان کنیم. همانطور که انتظار می‌رود حالات چهره در بیان احساسات نیز اهمیت زیادی دارند.

از اینکه دانشگاه قبول شدی، خیلی خوشحال شدم.

دانشگاه تو قبول شدن من خوشحال

دانشگاه - انگشت سبابه به صورت افقی جلوی صورت و تقریباً بالای دهان حرکت می‌کند.

قبول شدن - دست به حالت مشت به سمت بالا از میچ حرکت می‌کند.

خوشحال - دو کف دست رو به بدن و باز از پایین به بالا دو بار روی سینه حرکت می‌کند. حالت صورت در این اشاره بسیار مهم است.

نکته: توجه کنید نیمه اول جمله (جمله پیرو)، ابروها بالا هستند.

از اینکه مهمانی به هم خورد، ناراحت شدم.

ناراحت

به هم خوردن

مهمانی

به هم خوردن - دو پنجه دست به حالت باز و به صورت تناوبی و چرخشی جلوی بدن حرکت می کنند.

ناراحت - یک دست جلوی سینه با پنجه باز رو به بالا دو بار حرکت می کند. حالت صورت در این اشاره بسیار مهم است.

وقتی بچه بودم از گربه می ترسیدم.

ترسیدن

گربه

بچه

من

قبل

قبل - دست رو به پشت سر دو بار از مفصل انگشتان خم و راست می‌شود.

گربه - شست به ناحیه پیشانی تماس دارد و انگشت سبابه دو بار شبیه گوش حیوان خم و باز می‌شود.

ترس - دو دست به حالت مشت و در طرفین بدن لرزشی حرکت می‌کنند.

واژگان دیگر

			
دوست داشتن	دلسوزی	ناامید	عصبانی
			
آرامش	حسودی	هیجان	بد آمدن

عصبانی - کف هر دو دست به صورت باز رو به سینه و سپس دستها محکم مشت شده و از سینه دور می‌شوند.

ناامید - پنجه روی صورت باز و به سمت پایین بسته می‌شود. حالت لبها در این اشاره اهمیت دارد.

دلسوزی - دست در ناحیه پایین سینه قرار دارد. انگشت شست روی انگشتان دیگر حرکت می‌کند.

دوست داشتن - دست به صورت مشت به بالای سینه برخورد می‌کند.

بد آمدن - انگشت شست به ناحیه پایین سینه تماس دارد و سپس از آن دور میشود. زبان اندکی از بین دندانها بیرون زده و دیده می‌شود.

هیجان - دو دست جلوی بدن به صورت تناوبی به بالا حرکت می‌کنند. حالت صورت اهمیت دارد.

حسودی - محل اشاره ناحیه زیر سینه است. پنجه باز و انگشتان خمیده حرکت چرخشی دارند.

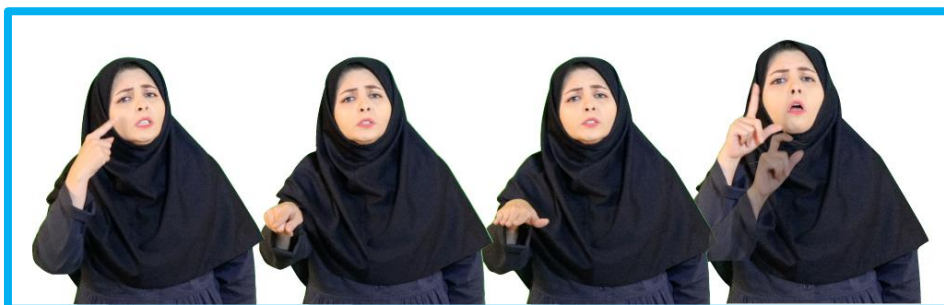
آرامش - ابتدا انگشت سبابه به سر برخورد کرده و بعد دست به حالت پنجه صاف به پایین دو بار حرکت می‌کند.

خندیدن - دست به شکل عدد ۲ به گردن دو بار برخورد می‌کند.

گریه کردن - انگشت سبابه روی گونه به سمت پایین حرکت می‌کند.

فوت کردن / مرگ - یک دست روی گردن به سمت عقب حرکت می‌کند.

چرا این بچه گریه می‌کند؟

گریه کردن

این

بچه

چرا

فردا امتحان دارم. نگران هستم.

فردا من امتحان داشتن نگران

نگران - شبیه به اشاره ناراحت است اما دو دستی و با حرکت تناوبی است.

امتحان - دو کف دست رو به بالا و به صورت تناوبی دو بار بالا و پایین می‌شوند.

قدم زدن در طبیعت را دوست دارم. آرامش بخش است.

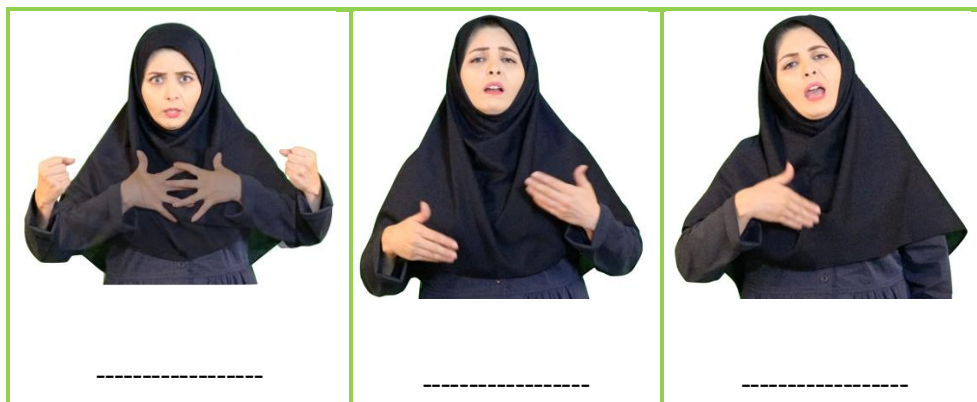
طبیعت دوست داشتن قدم زدن آرامش بخش

طبیعت - ابتدا اشاره حرف ط و سپس دست با پنجه باز به صورت افقی حرکت می‌کند.

قدم زدن - دست به شکل عدد ۲ وارونه و انگشتان به حالت راه رفتن دو پا حرکت می‌کنند.

آرامش بخش - پنجه دست کنار پیشانی رو به بالا باز می‌شود. گاهی یک دستی و گاهی دو دستی.

تمرین ۱- معنای هر اشاره را زیر آن بنویسید.

تمرین ۲- جمله‌های فارسی زیر را به زبان اشاره بیان کنید. (توجه کنید که کلمه به کلمه نباید ترجمه کنید بلکه معنای کل جمله را باید به زبان اشاره بیان کنید طبق دستور زبان اشاره)

الف- آن رستوران را دوست دارم.

ب- من دانشگاه قبول شده‌ام و خیلی خوشحالم.

پ- وقتی بچه بودم، شهربازی را دوست داشتم.

تمرین ۳- با استفاده از اشاره‌های زیر جملات کامل بسازید. می‌توانید اشاراتی به جمله اضافه کنید.

۱-

۲-

۳-

فعالیت کلاسی - با استفاده از اشاره‌های این درس و درسهای قبل، با همکلاسی خود گفتگو کنید و از او درباره علائق و فعالیت‌هایش سوال کنید. بپرسید وقتی بچه بود چه چیزها و جاهایی را دوست داشته، از چه چیز می‌ترسیده، یا چه چیزهایی را دوست نداشته است. همچنین درباره علائق الان او بپرسید (ورزش، مهمانی، کوه، عروسی و...)

درس دهم - سلامتی و ایمنی

صحبت از مسائل مربوط به سلامتی و ایمنی بخشی از گفتگوهای روزانه افراد را تشکیل می‌دهد. باید بتوانیم درباره مشکلات، بیماری‌ها یا سوانح احتمالی و همچنین راه حل و رفع مشکلات مربوط به سلامتی با دیگران صحبت کنیم. در این درس با اشاره‌های مربوط به بهداشت، سلامت، بیماری و پزشکی آشنا می‌شوید تا بتوانید به زبان اشاره ایرانی درباره سلامتی خود و دیگران صحبت کنید.

قسمت اول - سلامت و بیماری

هفته پیش مریض بودم، تب داشتم.

تب

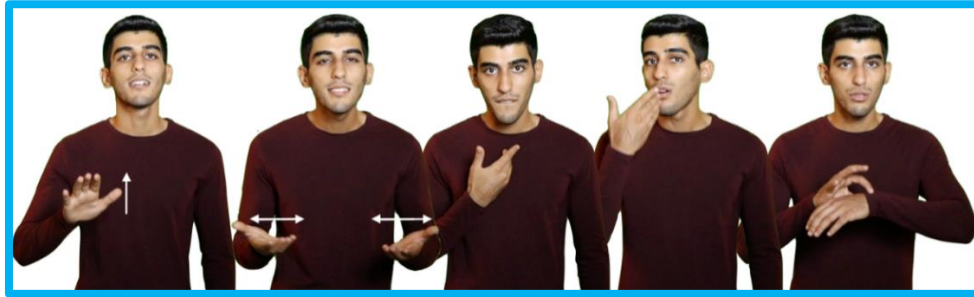
مریض

هفته قبل

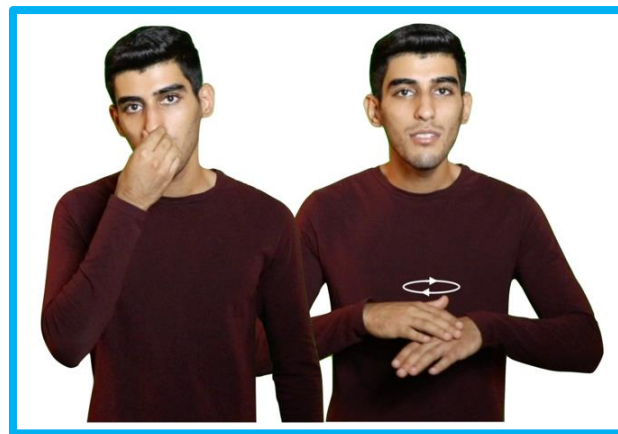
مریض - مچ دست را با دو انگشت دست دیگر لمس می‌کنیم؛ به همراه حالت ناخوشی در چهره.

تب - دست به حالت چهار انگشت پیشانی را لمس می‌کند.

دکتر گفت چیزی نیست، حساسیت است.

دکتر گفتن من چیز نه

حساسیت

دکتر - شبیه به اشارهٔ مریض اما با حالت صورت خنثی.

چیز - کف دست رو به بالا به صورت جانبی حرکت می‌کند. چشمها اندکی نازک می‌شود.

حساسیت/آلرژی - با یک دست روی دست دیگر لمس می‌شود و سپس بینی لمس می‌شود.

او دندان درد دارد.

او دندان درد

دندان – انگشت سیابه به دندان پایین اشاره می کند.

درد – انگشت وسط دو بار به انگشت شست برخورد کرده و از آن دور می شود. چشمها اندکی کوچک می شوند.

باید بروم آزمایش بدهم.

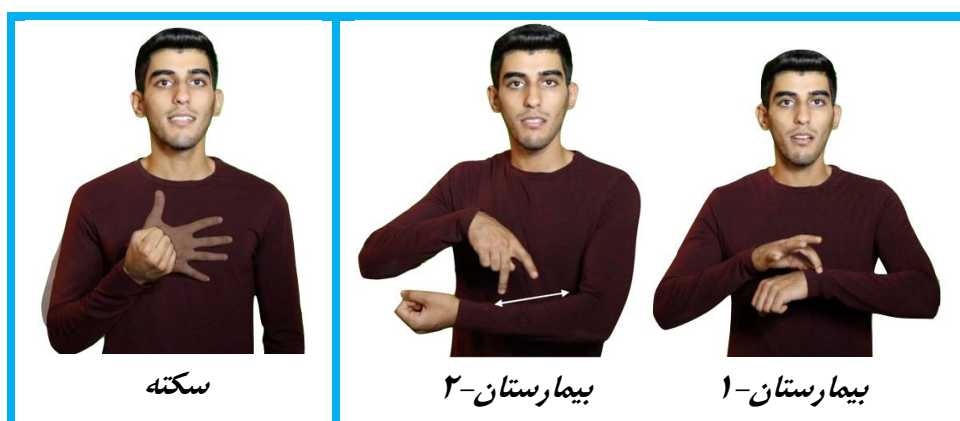

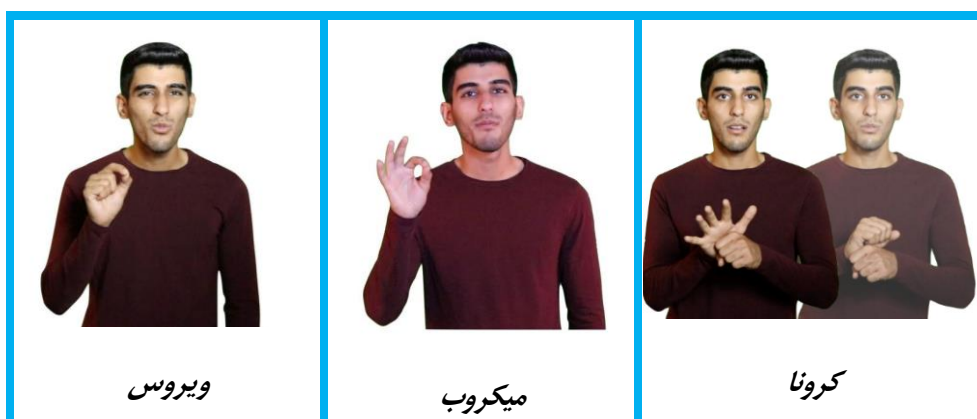
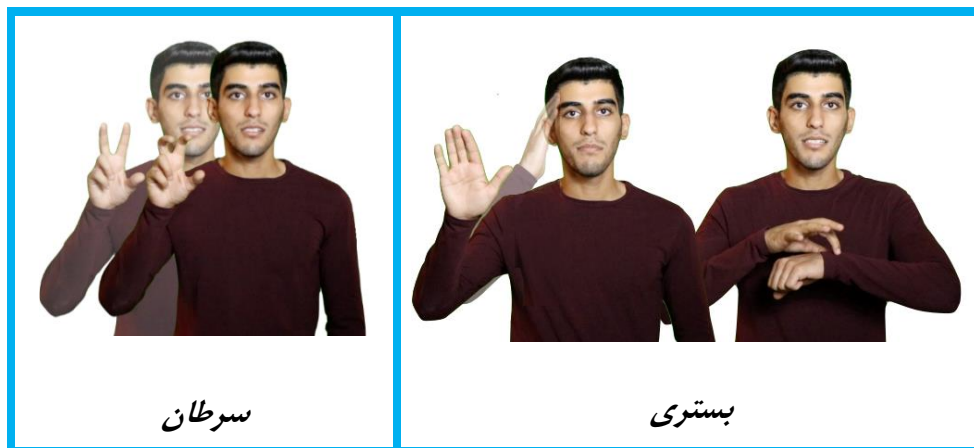
باید من رفتن آزمایش

باید – انگشت سیابه از بالا به پایین حرکت می کند.

آزمایش – انگشت شست و سیابه و وسط روی ساعد با حالتی شبیه خون گرفتن از رگ حرکت می کنند.

واژگان دیگر

بیمارستان (دو اشاره) - دست به صورت عدد دو روی بازو حرکت می کند. اشاره دیگر به معنای بیمارستان شبیه اشاره **دکتر** است و فقط دهان کلمه بیمارستان را ادا می کند.

سکته - دو دست به حالت مشت در آمده و به صورت دور شونده از هم حرکت می کنند. اگر منظور سکته قلبی باشد در سمت قلب و اگر سکته مغزی باشد به سمت سر ادا می شود.

پرستار - بالای سر، انگشت شست و سبابه باز به صورت خمیده و بقیه انگشتها بسته است. دست اندکی رو به پایین حرکت می کند.

دارو/ قرص - انگشت سبابه و شست به هم تماس دارند و حرکتی ناگهانی و بازشونده به سمت صورت دارند، شبیه پرتاب قرص به دهان. تکرار این اشاره به معنای «داروخانه» به کار می‌رود.

تزریق - سه انگشت شست سبابه و وسط به حالت آمپول زدن حرکت می‌کنند.

بستری - این اشاره، از ترکیب سه اشاره دیگر ساخته می‌شود: **بیمارستان**، **خواب** و **ماندن**.

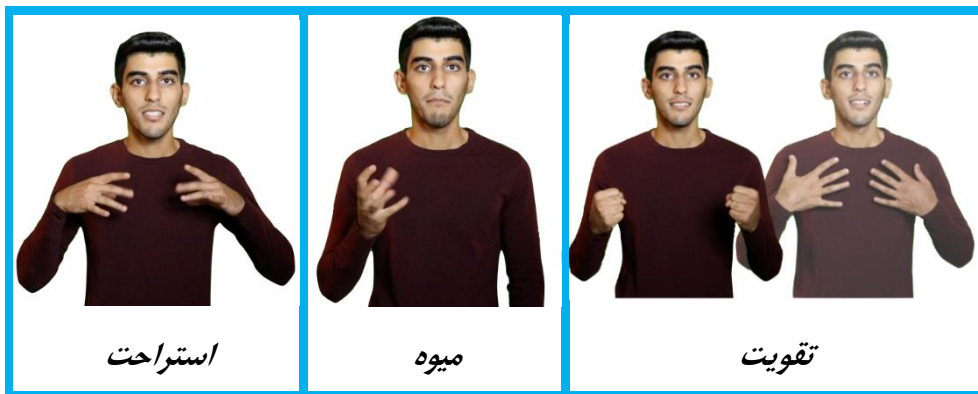
سرطان - سه انگشت شست، سبابه و میانی به حالت خمیده درمی‌آیند.

کرونا - یک دست مشت و دست دیگر به صورت پنجه باز روی مشت حرکت می‌کند.

ویروس - همه انگشتات بسته و فقط انگشت شست و سبابه به هم تماس دارند، به حالت شکل شیء ریز، رو به جلو دو بار حرکت می‌کند.

میکروب - همه انگشتات باز و انگشت شست و سبابه به هم تماس دارند. رو به جلو دو بار حرکت می‌کند.

ضعف / (بی حالی) - دو دست از بالای بدن به صورت پنجه نیمه باز رو به پایین حرکت می کنند. چشمها نازک می شود.

دیابت - یا به محل کبد اشاره می شود یا اشاره **قند** و سپس انگشت سبابه به بالا حرکت می کند. گاهی نیز تنها با هجی دستی بیان می شود.

ورزش - دو دست به صورت مشت از آرنج حرکت باز و بسته می شوند.

شکستگی - دست به صورت مشت کج رو به پایین حرکت می کند. این اشاره ممکن است یک دستی یا دو دستی ادا شود. همچنین بسته به محل شکستگی استخوان در بدن، محل اشاره تفاوت دارد.

سرگیجه - اشاره **سر** و سپس انگشت سبابه حرکت چرخشی می کند.

تقویت - دست به سینه برخورد کرده و بعد مشت می شود. هم دو دستی و هم یک دستی ممکن است.

میوه - پنجه به صورت نیم کره حرکت دورانی می کند.

استراحت - انگشت شست دو دست به دو طرف سینه برخورد کرده و انگشتان دیگر باز هستند.

مرخصی - انگشت شست و سبابه به هم برخورد کرده به حالت نوشتن روی کاغذ و روی کف دست دیگر به بیرون حرکت می کند.

حالت تهوع - دست روی سینه به بالا دو بار حرکت می کند. حالت چهره مهم است.

فشار خون - مشت بسته می شود، به حالت فشار دادن دستگاههای فشارسنج.

قسمت دوم – تجویزها و توصیه‌ها

باید دکتر بروی.

دکتر

رفتن

باید

باید قرص ویتامین بخوری.

خوردن

ویتامین

قرص

باید

ویتامین - شبیه اشاره تقویت

نباید غذای چرب بخوری.

خوردن

نباید

چرب

غذا

چرب - انگشت شست روی انگشتان دیگر حرکت می‌کند.

نباید - انگشت سبابه به حالت رفت و برگشت جلوی بدن حرکت می‌کند.

بهتر است استراحت کنی.

ماندن

استراحت کردن

خوب

سوپ و آبمیوه بخور.

خوردن

تو

آبمیوه

سوپ

سوپ - حالتی شبیه به گرفتن قاشق و حرکت رو به دهان.

آبمیوه - اشاره آب (هجی) و اشاره میوه

تمرین ۱ - ترجمه فارسی اشاره های زیر را بنویسید.

تمرین ۲ - اشاره صحیح را از بین اشارات داده شده انتخاب کنید.

درد

سرطان

سوپ

قسمت سوم - جملات اضطراری

به آمبولانس زنگ بزنید.

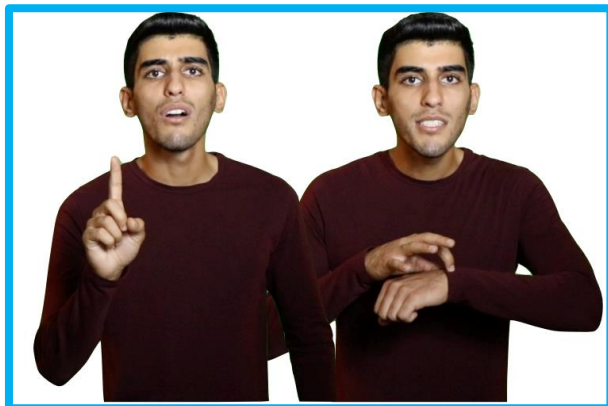

تلفن زدن

آمبولانس

آمبولانس - پنجه باز و خمیده، بالا و کنار سر حرکت دورانی می کند، به شکل چراغ دورانی ماشین آمبولانس.

بیمارستان کجاست؟

بیمارستان کجا

فعالیت کلاسی ۱ - به یک بیماری (سرماخوردگی، آسم، دل درد آنفولانزا و...) فکر کنید. سپس درباره آن و علائم آن پنج جمله با استفاده از اشارات این درس بسازید. می‌توانید از معلم خود اشاره مفاهیمی که نمی‌دانید، بپرسید. در کلاس ابتدا علائم را برای کلاس یک به یک اشاره کنید. سپس از همکلاسی‌ها بپرسید آیا نام بیماری را حدس زده‌اند یا خیر.

فعالیت کلاسی ۲ - با همکلاسی خود تمرین کنید. فرض کنید شما پزشک هستید و یک بیمار ناشنوا به شما مراجعه می‌کند. او علائم را توضیح می‌دهد. و شما بیماری را تشخیص داده و دارو تجویز یا توصیه‌هایی می‌کنید.

درس یازدهم - آب و هوا و طبیعت

صحبت کردن درباره آب و هوا بخشی از گفتگوهای روزمره همه است. صحبت از آب و هوا و طبیعت، همچنین یک راه خوب برای باز کردن بحث و گفتگو و تمرین مکالمه به زبان اشاره با افراد ناشنوا است. در این درس با اشاره‌های مربوط به وضعیت هوا و طبیعت و تغییرات جوی آشنا می‌شویم.

هوا گرم است.

گرم

هوا

هوا - پنجه دست رو به بالا حرکت دورانی دارد.

گرم - همه انگشتان باز و دست از مچ حرکت خم شونده دارد. شبیه به حرکت بادبزنی.

دارد برف می آید.

برف

الان

برف - انگشتان دو دست باز، دستها رو به پایین حرکت می کنند و انگشتان حرکت لرزشی دارند.

هوا ابری است. شاید باران بیاید.

شاید

ابر

هوا

آمدن

باران

ابر- دو دستی یا یک دستی اشاره می‌شود. پنجه باز به سمت آسمان آهسته حرکت می‌کند.
 شاید- پنجه دست باز است و به صورت چرخشی از مچ به کناره حرکت می‌کند. لبها اندکی رو به پایین.
 باران- انگشت سبابه و شست به هم تماس دارند و دست رو به پایین دو بار حرکت می‌کند.

واژگان دیگر

زمستان

پاییز

تابستان

بهار

بهار - پنجه دست جلوی صورت باز شده به سمت طرفین - به حالت پخش شدن - حرکت می‌کند.

تابستان - شبیه به اشاره گرم ولی با دو دست ادا می‌شود.

پاییز و زمستان - دو دست به حالت مشت شده در طرفین بدن حرکت لرزشی می‌کنند. تفاوت معنای پاییز و زمستان از روی شدت حرکت و حالت دهان مشخص می‌شود. حرکت شدیدتر به معنای زمستان و حرکت خفیف‌تر به معنای پاییز است.

خنک - دست به صورت ملایم از میچ و از مفصل انگشتان به صورت رفت و برگشتی و ظریف حرکت می‌کند.

باد - دو دست از میچ به طرفین به صورت موازی حرکت می‌کنند.

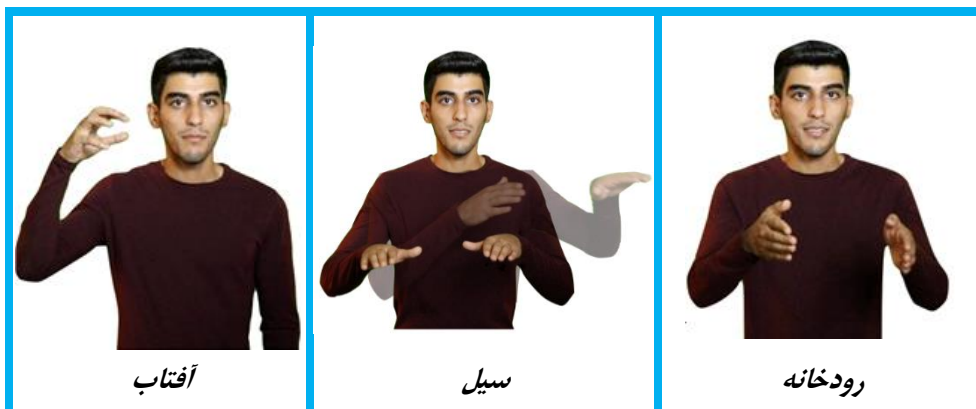
مرطوب - انگشتان دست به انگشت شست برخورد و روی آن حرکت می کنند.

دریا - دو دست با پنجه باز شبیه موج حرکت می کنند.

خشک - دست از پنجه باز به حالت مشت نیمه بسته تبدیل می شود.

بیابان - دست ابتدا روی پیشانی و سپس به سمت جلو افقی حرکت می کند.

شمال - انگشت سیابه به سمت بالا

جنوب - انگشت سیابه به سمت پایین

شرق - پنجه با انگشتان بسته به سمت راست

غرب - پنجه با انگشتان بسته به سمت چپ

آفتاب - پنجه دست با انگشتان خمیده بالا به سمت جلو حرکت می‌کند.

درخت - ساعد به شکل عمودی است و پنجه دست به حالت باز است. انگشتان شبیه به شاخه‌های درخت حرکت لرزشی ظریف می‌کنند.

جنگل - دو دست به شکل اشاره درخت و به صورت تناوبی حرکت می‌کنند.

رودخانه - دو دست به موازات هم به سمت جلو و زیگزاکی حرکت می‌کنند.

سیل - دو پنجه باز از یک سمت و بالا به سمت دیگر و پایین حرکت می‌کنند.

دیشب باران شدید بارید؛ سیل آمد.

سیل

باران

دیشب

نکته: برای نشان دادن شدت باریدن باران، همان اشارهٔ باران را با حالت چهره شدید، یعنی ریز شدن چشمها اشاره می‌کنیم.

اگر فردا هوا آفتابی باشد، به جنگل می‌رویم.

جنگل

رفتن

آفتاب

فردا

نکته: برای بیان جملات شرطی که در فارسی با «اگر» شروع می‌شوند، در زبان اشاره حتماً لازم نیست یک اشارهٔ جدا برای «اگر» داشته باشیم اما لازم است حتماً در قسمت اول جمله ابروها بالا بروند.

من دریا را دوست دارم.

دوست داشتن

دریا

تمرین ۱ - معنی اشاره‌های زیر را بنویسید.

			
_____ ۴-	_____ ۳-	_____ ۲-	_____ ۱-
			
_____ ۸-	_____ ۷-	_____ ۶-	_____ ۵-

فعالیت کلاسی ۱- از همکلاسی خود پرسید خودش و خانواده‌اش اهل کجا هستند و سپس از او پرسید بهار، تابستان، پاییز و زمستان در آن منطقه هوا چگونه است.

فعالیت کلاسی ۲- نام مناطق جغرافیایی مختلف ایران را بگویید و از همکلاسی خود پرسید آب و هوای آنجا چگونه است. شمال، جنوب، شرق، غرب، دریای خزر، خلیج فارس، کوه‌های زاگرس و البرز و استانهای مختلف ایران.

فعالیت کلاسی ۳ - با همکلاسی خود تمرین کنید و از او پرسید چه آب و هوا و منطقه‌ای را دوست دارد. اشاره‌های این درس را یک به یک استفاده کنید. مثلاً پرسید آفتاب دوست دارد، جنگل دوست دارد یا دریا یا بیابان، هوای سرد یا گرم، برف یا باران و...

درس دوازدهم - مشاغل و محیط کار

بخش زیادی از گفتگوهای روزمره ما در محیطهای کاری رخ می‌دهد و مربوط به اموری است که به شغل و حرفه ما مرتبط است. همچنین دانستن شغل و شیوه کار افراد دیگر از مهمترین بخشهای گفتگوهای روزانه ماست. در این درس یاد می‌گیریم چگونه مشاغل را معرفی کرده و درباره حرفه خود و افراد دیگر صحبت کنیم یا بپرسیم. همچنین جملات ساده برای بیان امور مربوط به مشاغل و محیط کاری را یاد می‌گیریم.

من هر روز سر کار می‌روم.

رفت و برگشت

کار

هرروز

من

هر روز - انگشت شست از کناره چانه به آرامی رو به جلو حرکت می‌کند.

رفت و برگشت - انگشت سبابه به صورت تکرار شونده و سه بار پشت سر هم حرکت می‌کند. به طور کلی در جملاتی که عادات روزانه یا همیشگی را بیان می‌کنیم، فعل جمله با سه بار تکرار بیان می‌شود.

شما کجا کار می‌کنید؟

کجا

تو/شما

کار

ما فردا جلسه داریم.

داریم

جلسه

ما (دو نفر)

فردا

جلسه – انگشت شست و سبابه از هم باز شده و بقیه انگشتان بسته هستند. دو دست به هم نزدیک شده و شکل حلقه مانند می‌سازند.

اسم رئیس شما چیه؟

چی

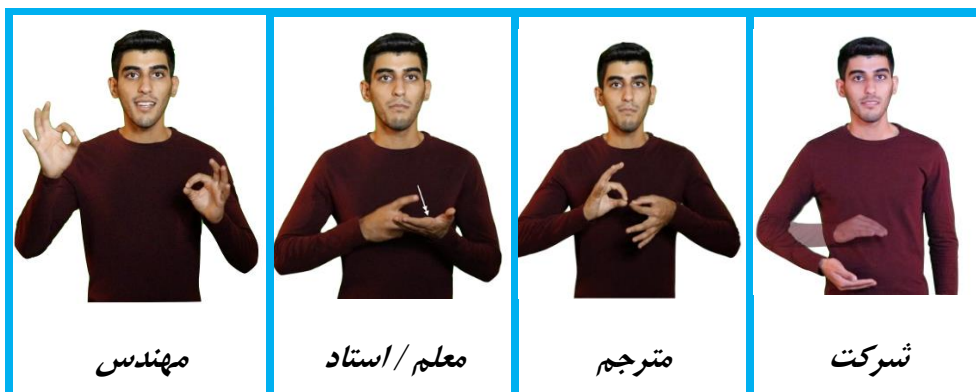
اسم

تو/شما

رئیس

رئیس - انگشت شست بالا و بقیه انگشتان بسته هستند. سپس دست روی مشت دست دیگر قرار می‌گیرد.

واژگان دیگر

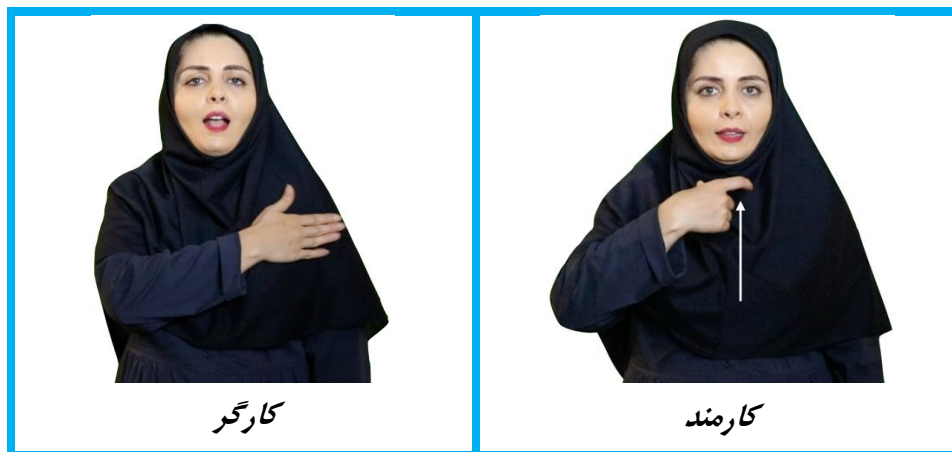
مهندس

معلم / استاد

مترجم

شرکت

شرکت - یک دست در قسمت پایین تنه با حرکت منحنی از بالا به پایین حرکت می‌کند.

استخدام - انگشت شست و سبابه از هم فاصله گرفته و بقیه انگشتان بسته هستند. سپس انگشت شست به گردن نزدیک شده و از آن دور می‌شود.

حقوق - انگشت شست و سبابه به هم برخورد کرده و به صورت مماس روی هم حرکت می‌کنند. همین اشاره برای پول هم استفاده می‌شود.

پرینت - یک پنجه افقی و ثابت کف دست رو به گوینده است. دست دیگر به صورت عمودی و مماس روی آن از پایین به بالا حرکت می‌کند.

کپی - یک دست به صورت افقی و ثابت است. دست دیگر انگشتان ابتدا باز و سپس جمع شده و از کف دست دیگر فاصله می‌گیرد. شبیه برداشتن چیزی از کف دست.

فرستادن - مشت نیمه بسته به سمت مقابل باز می‌شود. این فعل جهت دار است. بنابراین بسته به اینکه گیرنده کدام سمت است، مشت بسته به آن سمت باز می‌شود.

کارمند - انگشت شست و سبابه به صورت حلقه باز، جلوی سینه دو بار به بالا حرکت می‌کنند.

کارگر - یک دست به بازوی دست دیگر دو بار برخورد می‌کند.

مترجم - انگشت شست و سبابه به هم متصلند و از محل اتصال هردو دست به هم برخورد می‌کنند. یک دست حرکت ظریف دورانی حول محل اتصال دارد.

معلم/استاد - انگشت سبابه یک دست روی کف دست دیگر دو بار برخورد می‌کند.

آبدارچی - اشاره چای و سپس حالت گرفتن و گرداندن سینی. اشاره **چای** از بستن انگشتان و باز نگه داشتن شست و سبابه جلوی دهان و حرکت به بالا ایجاد می‌شود.

مهندس - اشاره دو دستی است. انگشت شست و سبابه به هم برخورد دارند و بقیه انگشتان باز هستند. دو دست به صورت تناوبی جلوی بدن به بالا و پایین حرکت می‌کنند.

منشی - این اشاره از ترکیب اشاره **تلفن** و **تایپ کردن** ساخته می‌شود. برای اشاره **تایپ کردن** انگشتان هر دو دست به شکل عمل تایپ کردن حرکت لرزشی ظریف دارند.

معاون - انگشت سبابه و شست باز می‌شوند. بقیه انگشتان بسته هستند. سپس این دست روی دست دیگر که به صورت مشت بسته است قرار می‌گیرد.

هیئت مدیره - از ترکیب اشاره **جلسه** و **مدیر** ساخته می‌شود.

دانشجو/دانشگاه - انگشت سبابه جلوی بینی به صورت افقی حرکت می‌کند.

شغل شما چیست؟

چی

تو/شما

کار

شما مترجم زبان اشاره هستید؟

اشاره

زبان

مترجم

تو/شما

او در مدرسه ناشنویان کار می‌کند.

او مدرسه ناشنوا کار

مدرسه – کف دست روبروی دهان حرکت می‌کند. گاهی یک دستی و گاهی دو دستی ادا می‌شود.

تمرین ۱- اشاره صحیح را از تصاویر داده شده پیدا کنید.

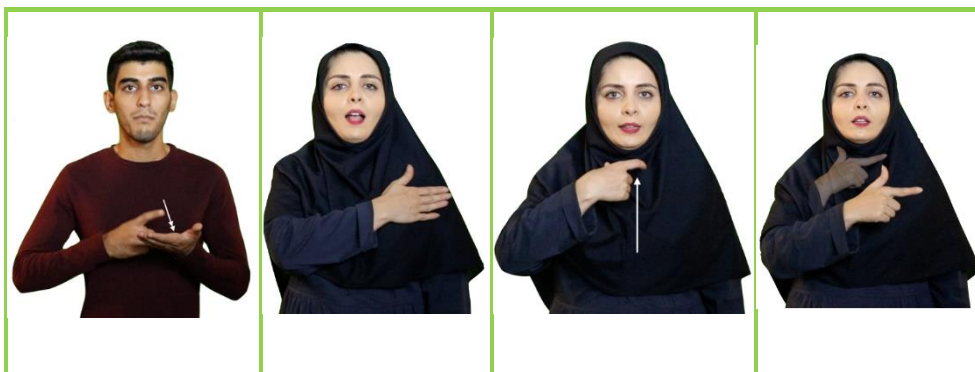
شرکت

پرینت

کارگر

استاد

فعالیت کلاسی ۱- با همکلاسی خود گفتگو کنید. از او شغلش را بپرسید. سپس شغل افراد دیگر اعضای خانواده‌اش را بپرسید. سپس او از شما بپرسد و شما پاسخ دهید. اگر اشاره یک شغل را نمی‌دانید از استاد خود بپرسید.

فعالیت کلاسی ۲- یک گفتگو با همکلاسی خود ترتیب بدهید. فرض کنید شما در یک شرکت کار می‌کنید و یک همکار جدید وارد بخش شما شده است. همکار جدید از شما اطلاعاتی می‌پرسد درباره مدیر شرکت، محل پرینت و کپی گرفتن، مرخصی گرفتن، اسم رئیس و همکاران خدماتی و سؤال‌هایی دیگر. شما به سوالات او پاسخ می‌دهید. سپس نقشه‌ها را عوض کرده و تمرین را تکرار کنید.

دوره درس‌های پیشین

(درس‌های ۷ تا ۱۲)

اهمیت حالات صورت در دستور زبان - همانطور که در قسمت‌های مختلف درس‌های قبل گفته شد، برای بیان بعضی از مفاهیم دستور زبان حالات چشم و حرکات ابرو و دهان بسیار اهمیت دارد. مثلاً می‌دانیم که برای بعضی جملات پرسشی حتماً آخم و ریز کردن چشم‌ها و برای بعضی جملات پرسشی دیگر حتماً بالا بردن ابروها ضروری است وگرنه مفهوم سوالی بودن جمله منتقل نمی‌شود. همچنین در جملات شرطی، قسمتی از جمله که با «اگر» شروع می‌شود، حتماً باید ابروها بالا بروند. حتی گاهی بدون اشاره دستی «اگر» و تنها با بالا بردن ابروها می‌توانیم شرطی بودن جمله را نشان دهیم.

تمرین ۱- با استفاده از اشاره‌های مربوط به هر کلمه زیر، یک بار یک جمله غیرپرسشی و یک بار یک جمله پرسشی بسازید. برای تکمیل جمله هر اشاره دیگری که می‌توانید به جمله اضافه کنید.

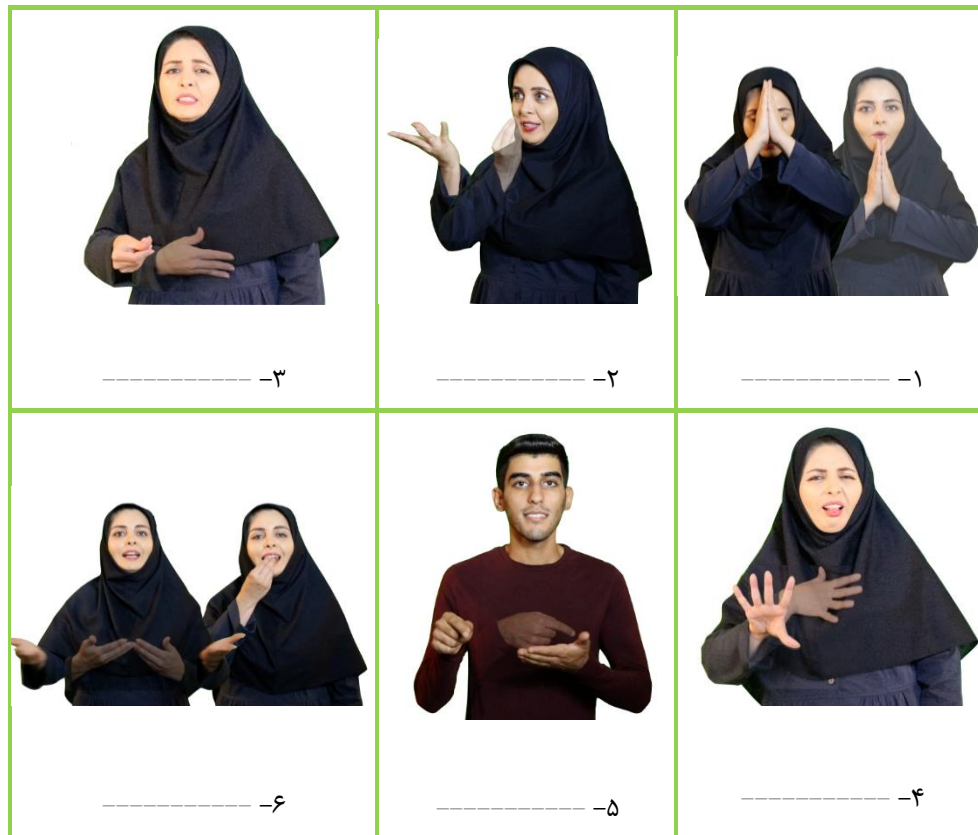
۱- امشب - رستوران

۲- مسجد - نزدیک

۳- امتحان - نگران

۴- رییس - جلسه

تمرین ۲- معنی اشاره های زیر را بنویسید.

فعالیت ۱- با همکلاسی خود تمرین کنید. همکلاسی شما اشاره یکی از کلمات زیر را اجرا می کند و شما باید بگویید کدام کلمه بوده است. بار دیگر تمرین را با تعویض نقشها تکرار کنید.

گرم عصبانی مسیحی عروسی بستری آرامش شهادت کادو برف
 حسودی قرار میکروب دریا ثواب داروخانه خشک شیطان قرص
 ناراحت رودخانه ترس روزه مهمانی زرتشتی

تمرین ۳- جملات فارسی زیر را به زبان اشاره بیان کنید.

- خوش گذشت.

- دوست دارم.

- ناراحتم.

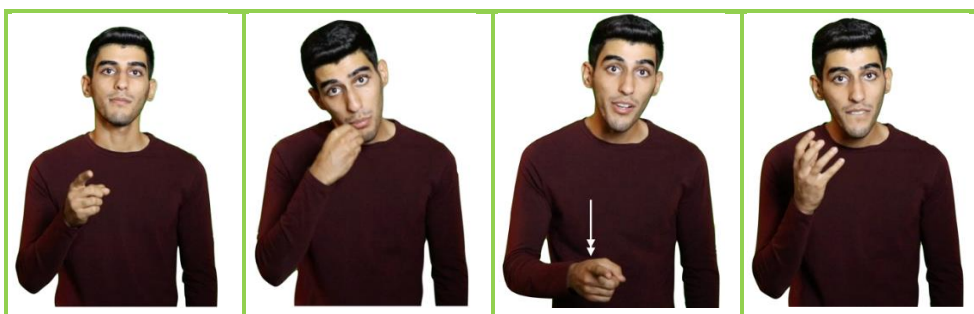
- انشاءالله سلامت باشید.

تمرین ۴- معنای دو جمله زیر را به فارسی بنویسید.

-۱

-۲

فعالیت ۲- فرض کنید می‌خواهید با دوست خود برای یک سفر برنامه‌ریزی کنید. با هم‌کلاسی خود تمرین کنید و یک گفتگو بسازید. در این گفتگو دربارهٔ موارد زیر باهم حرف بزنید:

- مناسبت‌های تعطیلی پیش رو که مناسب سفر هستند (عید فطر، عید قربان و...)

- امکان گرفتن مرخصی از رئیس برای رفتن به سفر.

- مکان‌های مناسب و مورد علاقه هریک از شما برای سفر: هوای گرم یا خنک، دریا، جنگل، سفر زیارتی و...

- تعیین تعداد روزهای سفر

- محل اقامت

پس از تمرین و نهایی شدن گفتگو، آن را برای کلاس اجرا کنید.

فهرست منابع

- Barlow, R. (2020). *American Sign Language for Beginners*, Rockridge Press. USA.
- Barlow, R. (2020). *American Sign Language Workbook: Exercises to Build Your Signing Vocabulary*, Rockridge Press. USA.
- Behmanesh, A. A., Guity, A. & J. Novak, Linguistic Research and Zaban Eshareh Iran:
<https://youtu.be/IPk4tp5D-wc>
- Guity, A. (2021, Feb 11). Reflections on the Names of the Sign Language of Iran, and a Proposal. Retrieved May 9th, 2021: <https://acadeafic.org/2021/02/11/sign-language-of-iran/>
- Mitchell R. E. Karchmer M. A. (2004). Chasing the mythical ten percent: Parental hearing status of deaf and hard of hearing students in the United States. *Sign Language Studies*, 4, 138–163.
- Hill, J. C., Lillo-Martin, D. C., & Wood, S. K. (2018). *Sign languages: Structures and contexts*. Routledge.
- Sanjabi, A., Behmanesh, A. A., Guity, A., Siyavoshi, S., Watkins, M., & Hochgesang, J. A. (2016). Zaban eshareh irani (ZEI) and its fingerspelling system. *Sign Language Studies*, 16(4), 500-534.
- Siyavoshi, S. (2019). Hands and faces: The expression of modality in ZEI, Iranian Sign Language. *Cognitive Linguistics* 30(4), 655–686.
- Siyavoshi, S. & Wilcox, S. (2021). Exerting control: the grammatical meaning of facial displays in signed languages. *Cognitive Linguistics* 32(4):609-639.
- Wilcox, S., & Wilcox, P. P. (1997). *Learning to see: Teaching American Sign Language as a second language*. Gallaudet University Press.
- Ethnologue, Languages of the World: <https://www.ethnologue.com/language/psc>
- بیجاری، مریم. (۱۳۷۸). بررسی ارتباط، زبان و فرهنگ ناشنویان تهرانی. پایان نامه کارشناسی ارشد انسان شناسی، دانشگاه تهران.
- سلیمان بیگی، فرزانه. (۱۳۹۶). بازنمایی فرآیندهای واژه سازی در زبان اشاره ایرانی، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان شناسی، دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات تهران.
- عالمی، مینو و مقداری، علی. (۱۳۹۹). راهبردهای آموزش علوم و مهندسی همگام با زبان اشاره ناشنویان. فصلنامه آموزش مهندسی ایران، ۲۲(۸۵)، ۶۹-۸۴.
- گیتی، اردوان و سیاوشی، سارا. (۱۳۹۹). کتاب ناشنوا، مقدمه ای بر فرهنگ ناشنوا و زبان شناسی زبان اشاره ایرانی. تهران. نشر نویسه پارس.
- طبیعی، مریم، (۱۳۹۳). بررسی چگونگی بازنمود مقولات زمان و نمود در زبان اشاره ناشنویان ایرانی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.

نمایه اشاره‌های کتاب

شماره صفحه	اشاره	شماره صفحه	اشاره
۴۶	اشاره / اشاره کردن	۱۳۵	آبدارچی
۹۱	افطار	۱۱۹	آبمیوه
۳۶	الان / حالا	۸۳	آدرس
۹۱	امام	۱۰۲	آرامش
۹۳	امام حسین	۱۰۵	آرامش بخش
۹۷	امام رضا	۱۱۱	آزمایش
۹۵	امام علی	۱۲۸	آفتاب
۱۰۵	امتحان	۸۲	آمدن
۳۶	امروز	۵۹	آن / اون
۸۱	امشب	۸۹	آنجا
۹۶	انشالله	۶۵	آهان (فهمیدم)
۶۸	او / اون	۴۸	آهسته
۱۲۶	باد	۱۲۴	ابر
۱۲۵	باران	۸۹	اذان
۷۲	بازنشسته	۵۵	اردبیهشت
۶۳	باشه	۱۳۴	استاد
۸۴	باشگاه	۱۳۵	استخدام
۸۲	باهم (دو نفر)	۱۱۵	استراحت
۸۹، ۸۱	باهم (ما)	۴۲	اسم

۹۱	پیامبر	۱۱۱	باید
۱۲۵	تابستان	۶۳	بخشید
۴۸	تازه / جدید	۶۸	بچه (فرزند)
۱۰۹	تب	۶۹	بچه (کودک)
۱۰۱	ترسیدن	۱۰۲	بد آمدن
۱۱۲	تزریق	۶۷	برادر
۹۵	تسلیت / تسلیت گفتن	۱۲۴	برف
۱۱۵	تقویت	۱۱۳	بستری
۴۲	تو / شما	۲۵	بیست
۱۱۵	تهوع	۱۲۵	بهار
۳۵	ثانیه	۵۵	بهمن
۹۱	ثواب	۱۰۱	به هم خوردن
۴۸	جدید / تازه	۱۲۶	بیابان
۸۴	جشن تولد	۱۱۲	بیمارستان
۱۳۳	جلسه	۱۰۹	بیمار / مریض
۵۲	جمعه	۸۴	پارک
۱۲۷	جنگل	۲۴	پانزده
۱۲۷	جنوب	۲۷	پانصد
۶۱	چرا؟	۱۲۵	پاییز
۱۱۸	چرب	۶۹	پدر
۶۱	چطور؟	۶۹	پدر بزرگ
۳۴	چند؟	۱۱۲	پرستار
۶۱	چند؟ (قیمت)	۱۳۵	پرینت
۲۱	چهار	۶۸	پسر
۲۴	چهارده	۲۱	پنج
۵۲	چهارشنبه	۲۵	پنجاه
۲۷	چهارصد	۵۲	پنجشنبه

۷۰	دایی	۳۹	چه خبر؟
۶۸	دختر	۲۵	چهل
۱۲۷	درخت	۴۲	چی (چیبه؟)
۱۱۱	درد	۱۱۰	چیز
۶۴	درست	۶۵	حتماً
۱۲۶	دریا	۱۱۰	حساسیت
۹۷	دعا / زیارت	۱۰۲	حسودی
۳۵	دقیقه	۱۳۵	حقوق
۱۱۰	دکتر	۷۰	خاله
۱۰۲	دلسوزی	۶۹	خانواده
۱۱۱	دندان	۸۳، ۷۴	خانه
۲۱	دو	۸۳	خبر دادن
۲۳	دوازده	۹۱	خدا
۱۱۴	دیابت	۵۴	خرید / خرید کردن
۱۰۲	دوست داشتن	۱۲۶	خشک
۵۲	دوشنبه	۱۰۳	خندیدن
۲۶	دویست	۱۲۶	خنک
۲۳، ۲۲	ده	۴۶	خواستن
۴۰	دیدن	۶۷	خواهر
۵۳	دیروز	۳۹	خوب / خوبی؟
۱۲۹	دیشب	۱۱۷	خوردن
۳۵	ربع ساعت	۴۰	خوشحال
۸۲	رستوران	۸۴	خوش گذشت
۵۳	رفتن	۱۱۲	دارو
۸۴	رفت و آمد	۱۱۲	داروخانه
۱۳۲	رفت و برگشت	۶۷	داشتن
۱۲۸	رودخانه	۱۳۵، ۱۰۰	دانشجو / دانشگاه

۲۴	شانزده	۵۳	روز
۱۲۴	شاید	۹۱	روزه
۳۶	شب	۱۳۴	رییس
۱۲۷	شرق	۴۶	زبان
۱۳۴	شرکت	۹۲	زرتشتی
۸۸	شروع	۳۴	زمان / ساعت
۲۲	شش	۱۲۵	زمستان
۲۷	ششصد	۷۳	زندگی کردن
۲۵	شصت	۱۲۱	زنگ زدن / تلفن زدن
۱۱۵	شکستگی	۹۷	زیارت / دعا
۱۲۷	شمال	۳۴	ساعت/ زمان
۵۲	شنبه	۴۳	سال (سن)
۴۳	شنوا	۹۶	سال
۹۵	شهادت	۷۳	سرباز
۵۵	شهریور	۱۱۳	سرطان
۸۱	شهربازی	۱۱۵	سرگیجه
۷۳	شیراز	۱۱۲	سکته
۹۲	شیطان	۳۹	سلام
۳۵	صبح	۴۳	سن
۲۶	صد	۱۱۹	سوپ
۲۱	صفر	۳۲، ۲۱	سه
۱۱۴	ضعف (ضعف بدن)	۵۲	سه‌شنبه
۱۰۵	طبیعت	۲۵	سی
۳۶	ظهر	۲۳	سبزه
۹۱	عاشورا	۲۷	سیصد
۸۴	عروسی	۱۲۸	سیل
۱۰۲	عصبانی	۸۴	سینما

۳۶	عصر / بعد از ظهر	۶۰	کجا؟
۸۴	عقد	۱۱۳	کرونا
۶۹	عمو	۴۷	کمک کردن
۷۰	عمه	۶۱	کی؟ (چه کسی)
۹۲	عید فطر	۶۱	کی؟ (چه وقت)
۹۲	عید قربان	۱۰۱	گربه
۱۱۸	غذا	۱۲۳	گرم
۱۲۷	غرب	۱۱۰	گفتن
۵۳	فردا	۱۰۳	گریه کردن
۶۸	فرزند	۴۸	لطفاً
۸۳	فرستادن	۸۹، ۸۱	ما
۹۲	فرشته	۶۹	مادر
۸۴	فروشگاه	۶۹	مادر بزرگ
۱۱۵	فشار خون	۱۱۸	ماندن
۱۰۳	فوت کردن / مرگ	۵۳	ماه
۱۰۱	قبل / قبلاً	۸۸	ماه رمضان
۱۰۰	قبول شدن	۱۳۴	مترجم
۱۰۵	قدم زدن	۹۴	محرم
۹۱	قرآن	۱۳۹	مدرسه
۸۴	قرار	۱۱۵	مرخصی
۱۱۲	قرص / دارو	۱۲۶	مرطوب
۶۰	کار کردن	۱۰۹	مریض / بیمار
۱۳۶	کارگر	۵۳	مسافرت
۱۳۶	کارمند	۸۹	مسجد
۸۴	کادو	۹۲	مسیحی
۸۴	کافی شاپ / کافه	۹۷	مشهد
۱۳۵	کپی	۱۳۵	معاون

۸۴	ورزشگاه / باشگاه	۶۱	معلم / استاد
۹۱	وضو	۹۶	مکه
۱۱۷	ویتامین	۴۱	ممنون
۱۱۳	ویروس	۴۲	من
۲۴	هجده	۱۳۵	منشی
۱۳۲	هرروز	۵۵	مهر
۹۴	هرسال	۸۴	مهمانی
۲۸	هزار	۱۳۴	مهندس
۲۲	هشت	۱۱۳	میکروب
۲۵	هشتاد	۲۹	میلیون
۲۸	هشتتصد	۱۱۵	میوه
۲۲	هفت	۱۰۲	نامید
۲۵	هفتاد	۱۰۱	ناراحت
۲۸	هفتصد	۴۳	ناشنوا
۵۱	هفته	۱۱۸	نباید
۲۴	هفده	۹۲	نذری
۷۰	همسایه	۸۹	نزدیک
۱۲۳	هوا	۱۰۵	نگران
۱۰۲	هیجان	۹۰	نماز خواندن
۱۳۵	هیئت مدیره	۲۵	نود
۴۶	یاد گرفتن	۳۲، ۲۴	نوزده
۲۳	یازده	۲۲	نُه
۲۱	یک	۲۸	نهصد
۵۲	یکشنبه	۳۵	نیم (ساعت)
۹۲	یهودی	۴۳	نیمه شنوا
		۶۴	واقعاً
		۱۱۵	ورزش